

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

17 december 2015

WETSONTWERP

**tot waarborging van de duurzaamheid en
het sociale karakter van de aanvullende
pensioenen en tot versterking van het
aanvullende karakter ten opzichte van de
rustpensioenen**

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE
VOOR DE SOCIALE ZAKEN
UITGEBRACHT DOOR
MEVROUW **Karin TEMMERMAN**

INHOUD

Blz.

I. Inleidende uiteenzetting	3
II. Algemene bespreking.....	10
A. Betogen van de leden	10
B. Antwoorden van de minister	25
C. Replieken van de leden	30
D. Bijkomende antwoorden van de minister.....	32
III. Artikelsgewijze bespreking.....	33
IV. Stemmingen	35

Zie:

Doc 54 **1510/ (2015/2016):**

001: Wetsontwerp.
002: Amendement.

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

17 décembre 2015

PROJET DE LOI

**visant à garantir la pérennité et le
caractère social des pensions
complémentaires et visant à renforcer le
caractère complémentaire par rapport aux
pensions de retraite**

RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION
DES AFFAIRES SOCIALES
PAR
MME **Karin TEMMERMAN**

SOMMAIRE

Pages

I. Exposé introductif	3
II. Discussion générale.....	10
A. Interventions des membres	10
B. Réponses du ministre	25
C. Répliques des membres	30
D. Réponses complémentaires du ministre	32
III. Discussion des articles.....	33
IV. Votes	35

Voir:

Doc 54 **1510/ (2015/2016):**

001: Projet de loi.
002: Amendement.

**Samenstelling van de commissie op de datum van indiening van het verslag/
Composition de la commission à la date de dépôt du rapport**

Voorzitter/Président: Vincent Van Quickenborne

A. — Vaste leden / Titulaires:

N-VA Peter De Roover, Zuhal Demir, Wouter Raskin, Jan Spooen
PS Frédéric Daerden, Jean-Marc Delizée, Eric Massin
MR Sybille de Coster-Bauchau, David Clarinval, Stéphanie Thoron
CD&V Nahima Lanjri, Stefaan Vercamer
Open Vld Egbert Lachaert, Vincent Van Quickenborne
sp.a Meryame Kitir
Ecolo-Groen Evita Willaert
cdH Catherine Fonck

B. — Plaatsvervangers / Suppléants:

Rita Gantois, Werner Janssen, Goedele Uyttersprot, Valerie Van Peel, Jan Vercammen
Emir Kir, Laurette Onkelinx, Daniel Senesael, Fabienne Winckel
Olivier Chastel, Gilles Foret, Richard Miller, Damien Thiéry
Sonja Becq, Franky Demon, Jef Van den Bergh
Dirk Janssens, Sabien Lahaye-Battheu, Ine Somers
Karin Jiroflée, Karin Temmerman
Anne Dedry, Georges Gilkinet
Michel de Lamotte, Isabelle Poncelet

C. — Niet-stemgerechtigde leden / Membres sans voix délibérative:

PTB-GO! Raoul Hedebouw
DéFI Véronique Caprasse
PP Aldo Carcaci

N-VA	:	Nieuw-Vlaamse Alliantie
PS	:	Parti Socialiste
MR	:	Mouvement Réformateur
CD&V	:	Christen-Democratisch en Vlaams
Open Vld	:	Open Vlaamse liberalen en democraten
sp.a	:	socialistische partij anders
Ecolo-Groen	:	Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen
cdH	:	centre démocrate Humaniste
VB	:	Vlaams Belang
PTB-GO!	:	Parti du Travail de Belgique – Gauche d'Ouverture
DéFI	:	Démocrate Fédéraliste Indépendant
PP	:	Parti Populaire

Afkortingen bij de nummering van de publicaties:

DOC 54 0000/000: Parlementair document van de 54e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer
QRVA: Schriftelijke Vragen en Antwoorden
CRIV: Voorlopige versie van het Integraal Verslag
CRABV: Beknopt Verslag
CRIV: Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen)
PLEN: Plenum
COM: Commissievergadering
MOT: Moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)

Abréviations dans la numérotation des publications:

DOC 54 0000/000: Document parlementaire de la 54e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif
QRVA: Questions et Réponses écrites
CRIV: Version Provisoire du Compte Rendu intégral
CRABV: Compte Rendu Analytique
CRIV: Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes)
PLEN: Séance plénière
COM: Réunion de commission
MOT: Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)

Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers

Bestellingen:
Natieplein 2
1008 Brussel
Tel.: 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74
www.dekamer.be
e-mail : publicaties@dekamer.be

De publicaties worden uitsluitend gedrukt op FSC gecertificeerd papier

Publications officielles éditées par la Chambre des représentants

Commandes:
Place de la Nation 2
1008 Bruxelles
Tél.: 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74
www.lachambre.be
courriel : publications@lachambre.be

Les publications sont imprimées exclusivement sur du papier certifié FSC

DAMES EN HEREN,

Uw commissie heeft dit wetsontwerp besproken tijdens haar vergadering van 11 december 2015.

I. — INLEIDENDE UITEENZETTING

A. Voorafgaande opmerkingen

De heer Daniel Bacquelaine, minister van Pensioenen, stelt vast dat het dossier inzake de aanvullende pensioenen zeer belangrijk is. Hij kan zich dan ook vinden in het voorstel van sommige leden om binnenkort hoorzittingen over de transparantie van die aanvullende pensioenen te organiseren. De minister beoogt immers de tweede pensioenpijler in de toekomst uit te bouwen.

Het ter bespreking voorliggende wetsontwerp beoogt uitvoering te geven aan het akkoord inzake de aanvullende pensioenen dat de sociale partners op 16 oktober 2015 binnen de Groep van Tien hebben bereikt. De sociale partners hebben inderdaad een akkoord bereikt over verschillende oplossingen om de duurzaamheid en het sociale karakter van de aanvullende pensioenen te waarborgen. De regering heeft zich ertoe verbonden het akkoord van de Groep van Tien onverkort uit te voeren.

Dit wetsontwerp werd meermaals herlezen in werkgroepen, met de technisch deskundigen van de Groep van Tien en de technisch deskundigen van de regering. Deze werkgroepen hebben vergaderd op 28 oktober 2015, alsook op 17 en 24 november 2015.

B. Herziening van de rendementsgarantie

De sociale partners hebben eerst een akkoord gesloten over de herziening van de rendementsgarantie ten laste van de inrichters van aanvullende pensioenen (werkgevers of activiteitssectoren), zoals bepaald bij artikel 24 van de wet van 28 april 2003 betreffende de aanvullende pensioenen en het belastingstelsel van die pensioenen en van sommige aanvullende voordelen inzake sociale zekerheid.

Krachtens artikel 24 van voormelde wet moet de inrichter van een aanvullend pensioen in bepaalde gevallen een rendement garanderen op de bijdragen die worden gestort ter financiering van een aanvullend pensioen:

— wanneer de pensioentoezegging inhoudt dat de aangesloten persoon persoonlijke bijdragen moet

MESDAMES, MESSIEURS,

Votre commission a consacré sa réunion du 11 décembre 2015 à la discussion du présent projet de loi.

I. — EXPOSÉ INTRODUCTIF

A. Remarques préalables

M. Daniel Bacquelaine, ministre des Pensions, constate à quel point le dossier des pensions complémentaires est important. Il souscrit dès lors à la suggestion de certains membres d'organiser prochainement des auditions sur le sujet de la transparence desdites pensions complémentaires. Son objectif est en effet de développer le deuxième pilier de pension dans le futur.

Le présent projet de loi a pour objet de donner exécution à l'accord intervenu le 16 octobre 2015 entre les partenaires sociaux au sein du Groupe des 10 en ce qui concerne les pensions complémentaires. Les partenaires sociaux se sont en effet mis d'accord sur différentes solutions visant à garantir la pérennité et le caractère social des pensions complémentaires. Le gouvernement s'est engagé à exécuter intégralement l'accord du Groupe des 10.

Le présent projet de loi a fait l'objet de différentes relectures au sein de groupes de travail avec les techniciens du Groupe des 10 et les techniciens du gouvernement. Ces groupes de travail ont eu lieu les 28 octobre, 17 et 24 novembre 2015.

B. Révision de la garantie de rendement

Les partenaires sociaux se sont tout d'abord mis d'accord sur une révision de la garantie de rendement à charge des organisateurs de pensions complémentaires (employeurs ou secteurs d'activité) telle que prévue à l'article 24 de la loi du 28 avril 2003 relative aux pensions complémentaires et au régime fiscal de celles-ci et de certains avantages complémentaires en matière de sécurité sociale.

En vertu de l'article 24 de cette loi, l'organisateur d'une pension complémentaire est, dans certains cas, tenu de garantir un rendement sur les contributions versées pour financer une pension complémentaire:

— Lorsque l'engagement de pension implique le paiement de contributions personnelles de l'affilié,

betalen, moet de inrichter een rendement van 3,75 % op de persoonlijke bijdragen garanderen;

— wanneer de pensioentoezegging van het type “vaste bijdragen” of “cash balance” is, moet de inrichter een rendement van 3,25 % op de werkgeversbijdragen garanderen.

Aan deze garanties moet uitvoering worden gegeven bij uittrekking van de aangeslotene bij diens pensionering of bij de opheffing van de pensioentoezegging.

Gezien de lage rentevoeten van de obligaties vormt het bij voormelde wet opgelegde niveau van de rendementsgarantie een uitdaging voor de pensioeninstellingen (zowel voor de verzekeraars als voor de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening) die de rendementsgarantie ten laste van de inrichter van de pensioentoezegging willen dekken. Daarom heeft de minister de sociale partners in maart 2015 verzocht hun denkoefening over een mogelijke herziening van de rendementsgarantie, die tijdens de vorige regeerperiode werd aangevat, voort te zetten in de Nationale Arbeidsraad.

Na verschillende vergaderingen in de Nationale Arbeidsraad, waaraan de minister heeft deelgenomen, zijn de sociale partners binnen de Groep van Tien op 16 oktober 2015 tot een akkoord gekomen. Het akkoord van de sociale partners was noodzakelijk om alle actoren inzake aanvullende pensioenen, zijnde de werkgevers, de sectoren, de pensioeninstellingen en ook de werknemers, gerust te stellen. Dat akkoord was onontbeerlijk om te kunnen doorgaan met de uitbouw van de tweede pijler, die ons land in staat moet stellen om de pensioenuitdagingen waarmee het geconfronteerd wordt aan te gaan.

Aldus hebben de sociale partners de rendementsgarantie herdacht, zonder te raken aan het vertrouwen dat de werknemers moeten kunnen hebben in de aanvullende pensioenen, als betrouwbare pijler van het pensioensysteem.

De sociale partners hebben allereerst beslist een rendementsgarantie te behouden. Aldus bevestigen zij dat de koopkracht van de werknemers die ermee instemmen dat een gedeelte van hun loon (in de vorm van werkgeversbijdragen of persoonlijke bijdragen) wordt gebruikt voor de financiering van een aanvullend pensioen, wordt beschermd tegen het rendementsrisico. Zij behouden dus de rendementsgarantie voor dezelfde pensioentoezeggingen als die waarvoor zij vandaag van toepassing is, én volgens dezelfde nadere voorwaarden.

l'organisateur doit garantir un rendement de 3,75 % sur les contributions personnelles;

— Lorsque l'engagement de pension est de type contributions définies ou de type cash balance, l'organisateur doit garantir un rendement de 3,25 % sur les contributions patronales.

Il s'agit de garanties à atteindre au moment de la sortie de l'affilié, de sa retraite ou de l'abrogation de l'engagement de pension.

Etant donné le faible niveau des taux d'intérêts des obligations, le niveau de la garantie de rendement tel que fixé par cette loi est un défi pour les organismes de pension (tant pour les assureurs que pour les institutions de retraite professionnelle) s'ils veulent couvrir la garantie de rendement à charge de l'organisateur de l'engagement de pension. C'est pourquoi le ministre a invité les partenaires sociaux au mois de mars 2015 à poursuivre au sein du Conseil National du Travail leur réflexion sur une possible révision de la garantie de rendement entamée lors de la législature précédente.

Après plusieurs réunions au Conseil National du Travail, auxquelles le ministre a été associé, les partenaires sociaux sont parvenus à un accord, le 16 octobre 2015, au sein du Groupe des 10. L'accord des partenaires sociaux était nécessaire pour rassurer tous les acteurs des pensions complémentaires, c'est-à-dire les employeurs, les secteurs, les organismes de pension et également les travailleurs. Cet accord était indispensable pour pouvoir poursuivre le développement du deuxième pilier, qui doit permettre à la Belgique de faire face aux défis auxquels elle est confrontée en matière de pension.

Les partenaires sociaux ont ainsi repensé la garantie de rendement dans le respect de la confiance que les travailleurs doivent pouvoir avoir dans les pensions complémentaires comme un pilier fiable dans le système de pension.

Les partenaires sociaux ont tout d'abord décidé de maintenir une garantie de rendement. Il s'agit de la confirmation qu'ils souhaitent que le pouvoir d'achat des travailleurs, qui acceptent qu'une partie de leur rémunération (sous forme de contributions patronales ou de contributions personnelles) soit affectée au financement d'une pension complémentaire, soit protégé contre le risque de rendement. Ils maintiennent donc la garantie de rendement pour les mêmes engagements de pension que pour ceux pour lesquels elle est actuellement applicable et selon les mêmes modalités.

Zij beslissen echter om de rentevoet van deze garantie vanaf 1 januari 2016 in lijn te brengen met een percentage van het gemiddelde, op 1 juni en berekend over de laatste 24 maanden, van de Belgische Lineaire Obligaties met een duurtijd van 10 jaar. Voor de bepaling van de rentevoet die op 1 januari 2016 van toepassing wordt, wordt het gemiddelde op 1 juni 2015 over de laatste 24 maanden van de Belgische Lineaire Obligaties met een duurtijd van 10 jaar in aanmerking genomen. De rentevoet stemt overeen met het resultaat van de toepassing van een percentage op dit gemiddelde, afgerond naar de 25 dichtstbij gelegen basispunten.

Voor de jaren 2016 en 2017 is het percentage gelijk aan 65 %. Zo de Nationale Bank van België positief adviseert vóór 1 november 2017, wordt het percentage vanaf 1 januari 2018 op 75 % gebracht. Bij een positief advies van de Nationale Bank van België vóór 1 november 2018 wordt het percentage vanaf 1 januari 2019 op 75 % gebracht, mocht eerder geen positief advies zijn verstrekt over het optrekken tot dit percentage. Bij een positief advies van de Nationale Bank van België vóór 1 november 2019 wordt dit percentage vanaf 1 januari 2020 op 85 % gebracht, of, bij gebreke aan een positief advies over het optrekken tot dit percentage, op 75 % mocht de Nationale Bank van België eerder geen positief advies hebben verstrekt over het optrekken tot dit percentage. De Nationale Bank van België brengt een advies uit vóór 1 november van elk daaropvolgend jaar, zolang zij de voorgaande jaren nog geen positief advies over de toepassing van de percentages van 85 % of 75 % heeft uitgebracht.

De adviezen van de Nationale Bank van België zijn positief wanneer het resultaat van de formule kleiner is dan of gelijk aan de maximale interestvoet voor levensverzekeringen van de prudentiële reglementering die van toepassing is op de verzekeringsmaatschappijen.

De rentevoet wordt niet gewijzigd van het ene op het andere jaar, indien het niet op de 25 basispunten afgeronde resultaat van de formule minder dan 25 basispunten afwijkt van het resultaat van diezelfde berekening het jaar ervoor.

De sociale partners zijn ook overeengekomen dat het resultaat van deze formule niet minder mag bedragen dan 1,75 % en niet meer dan 3,75 %.

De rentevoet van de rendementsgarantie zal voortaan dezelfde zijn voor de werkgeversbijdragen als voor de persoonlijke bijdragen.

De FSMA dient vóór 1 december van elk jaar de vanaf 1 januari van het volgende jaar geldende rentevoet te publiceren op zijn website. De rentevoet die vanaf

Ils décident cependant d'aligner, à partir du 1er janvier 2016, le taux de cette garantie sur un pourcentage de la moyenne au 1er juin des derniers 24 mois des rendements des obligations linéaires de l'État belge à 10 ans. Pour la détermination du taux applicable au 1er janvier 2016, c'est la moyenne au 1er juin 2015 des derniers 24 mois des rendements des obligations linéaires de l'État belge à 10 ans qui sera prise en compte. Le taux correspond au résultat de l'application d'un pourcentage sur cette moyenne, résultat arrondi aux 25 points de base les plus proches.

Le pourcentage est égal à 65 % pour les années 2016 et 2017. Moyennant un avis positif de la Banque Nationale de Belgique avant le 1er novembre 2017, le pourcentage est porté, à partir du 1er janvier 2018, à 75 %. Moyennant un avis positif de la Banque Nationale de Belgique avant le 1er novembre 2018, le pourcentage est porté, à partir du 1er janvier 2019, à 75 % à défaut d'un précédent avis positif sur un relèvement à ce pourcentage. Moyennant un avis positif de la Banque Nationale de Belgique avant le 1er novembre 2019, le pourcentage est porté, à partir du 1er janvier 2020, à 85 % ou, à défaut d'un avis positif sur le relèvement à ce pourcentage, à 75 % si la Banque Nationale de Belgique n'a pas précédemment rendu un avis positif sur un relèvement à ce pourcentage. La Banque Nationale de Belgique remet un avis avant le 1er novembre de chaque année suivante tant qu'elle n'a pas rendu un avis positif sur l'application du pourcentage de 85 % ou de 75 %.

Les avis de la Banque Nationale de Belgique sont positifs lorsque la formule donne un résultat qui est inférieur ou égal au taux d'intérêt maximum en assurance-vie de la réglementation prudentielle applicable aux entreprises d'assurances.

Le taux n'est pas modifié d'une année à l'autre si le résultat de la formule non arrondi aux 25 points de base diffère de moins de 25 points de base par rapport au résultat de ce même calcul l'année précédente.

Les partenaires sociaux ont également convenu que le résultat de cette formule ne peut donner un résultat inférieur à 1,75 % ni supérieur à 3,75 %.

Le taux de rendement garanti sera désormais le même pour les contributions patronales que pour les contributions personnelles.

La FSMA est chargée de publier avant le 1er décembre de chaque année sur son site web le taux d'application le 1er janvier de l'année suivante. Pour le taux applicable

1 januari 2016 van toepassing zal zijn, zal de FSMA ten laatste op 31 december 2015 bekendmaken.

Aangezien het resultaat van de formule 65 % van het gemiddelde op 1 juni 2015 over de laatste 24 maanden van het rendement van de Belgische Lineaire Obligaties met een duurtijd van 10 jaar lager is dan 1,75 %, zal de op 1 januari 2016 geldende rentevoet 1,75 % bedragen, zowel voor de werkgeversbijdragen als voor de persoonlijke bijdragen, in plaats van respectievelijk 3,25 % en 3,75 %.

Om het voor de inrichters mogelijk te maken zich optimaal bij een pensioeninstelling in te dekken tegen het financiële risico dat deze rendementsgarantie voor hen inhoudt, hebben de sociale partners beslist dat, in geval van een wijziging van de rentevoet (wat vanaf 1 januari 2016 het geval zal zijn), de nieuwe rentevoet op de bijdragen zal worden toegepast, volgens de methode die het dichtst aanleunt bij die welke wordt toegepast door de pensioeninstelling die de pensioentoezegging beheert; met andere woorden: ofwel de horizontale methode, ofwel de verticale methode (die thans ingevolge de wet op de aanvullende pensioenen van kracht is).

De voor de rendementsgarantie van toepassing zijnde methode (horizontaal of verticaal) kan worden aangepast zo de uitvoering van de pensioentoezegging wordt gewijzigd, met als gevolg dat de pensioeninstelling voortaan tot aan de pensioenleeftijd én voor de volledige pensioentoezegging een bepaald resultaat garandeert of net niet langer garandeert, afhankelijk van de gestorte bijdragen.

Het wetsontwerp omvat maatregelen waardoor de aangeslotene geïnformeerd kan worden over hoe de rendementsgarantie precies is berekend, en waardoor de werkgever geïnformeerd kan worden over het financieringsniveau van de rendementsgarantie, zodat hij het door hem genomen financieel risico kan inschatten.

De sociale partners wensten dat de herziening van de rendementsgarantie zou ingaan vanaf 1 januari 2016.

De bepalingen van het ter bespreking voorliggende wetsontwerp doen geen afbreuk aan de technische grondslagen die contractueel zijn overeengekomen tussen de inrichters en de pensioeninstellingen. Deze technische grondslagen omvatten onder andere de interestvoet die door de verzekeringsmaatschappij wordt gegarandeerd in tak 21.

à partir du 1er janvier 2016, la FSMA procède à la publication au plus tard le 31 décembre 2015.

Etant donné que le résultat de la formule 65 % de la moyenne au 1er juin 2015 des derniers 24 mois des rendements des obligations linéaires de l'État belge à 10 ans est inférieur à 1,75 %, le taux applicable au 1er janvier 2016 sera de 1,75 % à appliquer tant sur les contributions patronales que sur les contributions personnelles au lieu de respectivement 3,25 % et 3,75 %.

Afin de permettre aux organisateurs de pouvoir se couvrir au mieux auprès d'un organisme de pension contre le risque financier que fait peser sur eux cette garantie de rendement, les partenaires sociaux ont décidé qu'en cas de modification du taux (ce qui sera le cas dès le 1er janvier 2016), le nouveau taux sera appliqué aux contributions selon la méthode la plus proche de celle appliquée par l'organisme de pension qui gère l'engagement de pension, c'est-à-dire soit la méthode horizontale soit la méthode verticale (méthode actuellement prévue par la loi sur les pensions complémentaires).

La méthode applicable (méthode horizontale ou verticale) pour la garantie de rendement peut être modifiée en cas de modification de l'exécution de l'engagement de pension ayant pour effet que l'organisme de pension désormais garantit ou ne garantit plus jusqu'à l'âge de retraite sur l'ensemble de l'engagement de pension un résultat déterminé en fonction des contributions versées.

Le projet de loi prévoit des mesures qui permettent à l'affilié d'être informé du détail du calcul de la garantie de rendement ainsi qu'à l'employeur d'être informé du niveau de financement de la garantie de rendement afin de pouvoir évaluer le risque financier qui pèse sur lui.

Les partenaires sociaux ont souhaité que la révision de la garantie de rendement entre en vigueur dès le 1er janvier 2016.

Les dispositions du présent projet de loi ne portent pas atteinte aux bases techniques contractuellement convenues entre les organisateurs et les organismes de pension. Ces bases techniques comprennent entre autres le taux d'intérêt garanti par l'entreprise d'assurance en branche 21.

C. Invoeren van de mogelijkheid van een overlijdensdekking wanneer de werknemer de werkgever verlaat zonder zijn reserves over te dragen

Het lag tevens in de bedoeling van de sociale partners tegemoet te komen aan de werknemers die weggaan bij hun werkgever, maar die daarbij hun verworven aanvullende pensioenreserves achterlaten bij de pensioeninstelling van hun voormalige werkgever. Deze werknemers worden doorgaans “slapende aangeslotenen” genoemd.

In sommige gevallen beschikken deze “slapende aangeslotenen” dan immers niet meer over een overlijdensdekking, waardoor de rechthebbenden van de overleden aangeslotene geen aanspraak meer kunnen maken op de opgebouwde verworven reserves. Om voor een overlijdensdekking in aanmerking te komen, moeten die aangeslotenen verzoeken hun verworven reserves naar een onthaalstructuur over te hevelen. Een dergelijke overheveling kan bestraffend zijn voor de aangeslotene.

Daarom wilden de sociale partners voorzien in de mogelijkheid dat de aangeslotene om een overlijdensdekking kan verzoeken, waardoor de verworven reserves bij zijn overlijden worden uitbetaald aan diens rechthebbenden. De aangeslotene beschikt over de termijn van één jaar om voor deze overlijdensdekking te opteren.

De sociale partners hadden graag gezien dat de aangeslotenen deze mogelijkheid zou worden geboden voor elke uittreding vanaf 1 januari 2016 (met andere woorden: ingeval de werknemer zijn werkgever verlaat). Het wetsontwerp voorziet in maatregelen waardoor de aangeslotene van die nieuwe mogelijkheid in kennis kan worden gesteld en de impact ervan kan inschatten als hij voor die overlijdensdekking opteert. In een dergelijke mogelijkheid werd tevens voorzien voor het geval waarin een werknemer de onderneming weliswaar niet verlaat, maar niet langer aangesloten is bij het pensioenplan omdat hij niet meer aan de aansluitingsvoorwaarden voldoet.

D. Maatregelen om de aanvullende aard van de tweede pensioenpijler te versterken ten opzichte van de eerste pensioenpijler

Dit wetsontwerp strekt ertoe de aanvullende aard van de tweede pensioenpijler (de extralegale pensioenen) voort te versterken ten opzichte van de eerste pensioenpijler (de wettelijke pensioenen). Aldus geeft het wetsontwerp gevolg aan de aanpassingsvoorstellen die de Commissie Pensioenhervorming 2020-2040 heeft geformuleerd in haar rapport “Een sterk en betrouwbaar

C. Instauration de la possibilité d’une couverture décès lorsque le travailleur quitte l’employeur sans transférer ses réserves

Les partenaires sociaux ont également souhaité apporter une réponse à la situation de travailleurs qui ont quitté leur employeur en laissant leurs réserves acquises de pension complémentaire auprès de l’organisme de pension de l’employeur qu’il quitte. Il s’agit de travailleurs qualifiés communément d’“affiliés dormants”.

En effet, il arrive que ces affiliés dormants ne disposent plus, dans ce cas, d’une couverture décès de sorte qu’en cas de décès, leurs ayants droit ne bénéficient pas des réserves acquises constituées. Pour pouvoir bénéficier d’une couverture décès, ces affiliés doivent demander le transfert de leurs réserves acquises vers une structure d’accueil. Un tel transfert peut cependant être pénalisant pour l’affilié.

Les partenaires sociaux ont dès lors souhaité prévoir la possibilité pour l’affilié de demander une couverture décès qui prévoit qu’en cas de décès, les réserves acquises sont versées aux ayants droit de l’affilié. L’affilié dispose d’un délai d’un an pour opter pour cette couverture décès.

Les partenaires sociaux ont souhaité que cette possibilité soit offerte aux affiliés pour toute sortie (c’est-à-dire en cas de départ du travailleur) qui intervient à partir du 1er janvier 2016. Le projet de loi prévoit des mesures qui permettent à l’affilié d’être informé de cette nouvelle possibilité et de l’impact s’il opte pour celle-ci. Une telle possibilité a également été prévue pour le cas du travailleur qui ne quitte pas l’entreprise mais qui n’est plus affilié au plan de pension en raison du fait que le travailleur ne remplit plus les conditions d’affiliation.

D. Mesures visant à confirmer le caractère complémentaire du deuxième pilier des pensions par rapport au premier pilier des pensions

Le présent projet de loi vise à confirmer le caractère complémentaire du deuxième pilier des pensions (les pensions extra-légales) par rapport au premier pilier des pensions (les pensions légales). Ce faisant, le projet de loi fait suite aux propositions d’adaptations formulées par la Commission de réforme des pensions 2020-2040 dans son rapport “Un contrat social performant

sociaal contract” (blz. 178). Daarom wordt een aanpassing van het wettelijk kader in uitzicht gesteld en doorgevoerd:

- van de aanvullende pensioenen voor de werknemers;
- van de aanvullende pensioenen voor de zelfstandigen;
- van de aanvullende pensioenen voor de zelfstandigen-bedrijfsleiders.

E. Link tussen de uitbetaling van het aanvullend pensioen en het ingaan van het wettelijk pensioen

Voortaan wordt erin voorzien dat aanvullende pensioenprestaties pas mogen worden uitbetaald op het moment van de effectieve ingang van het wettelijk pensioen. Er geldt evenwel een uitzondering wanneer de aangeslotene in dienst blijft na de leeftijd van 65 jaar of na de leeftijd waarop hij aan de voorwaarden voldoet om met vervroegd pensioen te gaan. In die gevallen kan de aangeslotene eveneens om de uitbetaling van zijn aanvullend pensioen verzoeken, zelfs als hij aan het werk blijft; die mogelijkheid moet dan wel uitdrukkelijk zijn opgenomen in het pensioenreglement of in de pensioenovereenkomst.

Er is voorzien in overgangsmaatregelen opdat geen afbreuk wordt gedaan aan de gegronde verwachtingen van de aangeslotenen die op het punt stonden hun aanvullend pensioen aan te vragen. Dit wetsontwerp neemt de overgangsmaatregelen over die de sociale partners hebben gevraagd in het raam van het akkoord dat op 16 oktober 2015 binnen de Groep van 10 is gesloten.

Voor zover deze mogelijkheid is opgenomen in het pensioenreglement of in de pensioenovereenkomst, kunnen de aanvullende pensioenprestaties dus ook worden uitbetaald vanaf het ogenblik dat de aangeslotene:

- de leeftijd van 60 jaar bereikt, op voorwaarde dat hij 58 jaar of ouder is in 2016;
- de leeftijd van 61 jaar bereikt, op voorwaarde dat hij 57 jaar is in 2016;
- de leeftijd van 62 jaar bereikt, op voorwaarde dat hij 56 jaar is in 2016;
- de leeftijd van 63 jaar bereikt, op voorwaarde dat hij 55 jaar is in 2016.

et fiable” (p. 178). Des adaptations au cadre légal sont dès lors prévues et mises en œuvre:

- des pensions complémentaires pour les travailleurs salariés;
- des pensions complémentaires pour les travailleurs indépendants;
- des pensions complémentaires pour les travailleurs indépendants-dirigeants d'entreprise.

E. Lien entre le paiement de la pension complémentaire et la prise de cours de la pension légale

Il est désormais prévu que les prestations de pension complémentaire ne peuvent être payées qu'au moment de la prise de cours effective de la pension légale. Une exception est toutefois prévue lorsque l'affilié reste en service au-delà de l'âge de 65 ans ou de l'âge auquel il remplit les conditions pour pouvoir partir en pension de retraite anticipée. Dans ces cas, l'affilié peut également demander le paiement de sa pension complémentaire même s'il poursuit une activité professionnelle à condition que le règlement de pension ou la convention de pension le prévoie expressément.

Des mesures transitoires ont été prévues afin de ne pas porter atteinte aux attentes légitimes des affiliés qui étaient à la veille de demander leur pension complémentaire. Le présent projet de loi reprend les mesures transitoires demandées par les partenaires sociaux dans le cadre de l'accord intervenu le 16 octobre 2015 au sein du Groupe des 10.

Ainsi, pour autant que le règlement de pension ou la convention de pension existant le permette, les prestations de pension complémentaire peuvent également être payées à partir du moment où l'affilié atteint:

- l'âge de 60 ans à condition que l'affilié atteigne l'âge de 58 ans ou plus en 2016;
- l'âge de 61 ans à condition que l'affilié atteigne l'âge de 57 ans en 2016;
- l'âge de 62 ans à condition que l'affilié atteigne l'âge de 56 ans en 2016;
- l'âge de 63 ans à condition que l'affilié atteigne l'âge de 55 ans en 2016.

Bovendien mogen de aanvullende pensioenprestaties eveneens worden uitbetaald, voor zover die mogelijkheid uitdrukkelijk is opgenomen in het bestaande pensioenreglement, vanaf het ogenblik dat de aangeslotene de leeftijd van 60 jaar bereikt, op voorwaarde dat het gaat om een werknemer die ten vroegste op de leeftijd van 55 jaar is ontslagen met het oog op de aanvang van een stelsel van werkloosheid met bedrijfs-toeslag in het raam van een herstructureringsplan dat vóór 1 oktober 2015 is uitgewerkt en gecommuniceerd aan de voor werk bevoegde federale of gewestminister.

F. Verbod op bepalingen in pensioenreglementen en –overeenkomsten die aanzetten tot vervroegd vertrek

Het is bovendien verboden in de pensioenreglementen en pensioenovereenkomsten bepalingen op te nemen die ertoe aanzetten vervroegd met pensioen te gaan. Tevens werd voorzien in overgangsmaatregelen. Dit verbod is niet van toepassing op de aangeslotenen die uiterlijk op 31 december 2016 de leeftijd van 55 jaar bereiken.

G. Niet-aansluiting bij een pensioenplan van een gepensioneerde die het werk hervat

Daarenboven kunnen de gepensioneerden die een beroepsactiviteit uitoefenen, niet langer een aanvullend pensioen genieten. Er wordt voorzien in overgangsmaatregelen voor de gepensioneerden die op de datum van inwerkingtreding van de maatregel een aanvullend pensioen aan het opbouwen zijn in het kader van hun beroepsactiviteit.

H. De pensioenleeftijd krachtens pensioenreglementen of -overeenkomsten mag niet lager zijn dan de wettelijke pensioenleeftijd

Voor de nieuwe pensioentoezeggingen ten slotte mag de krachtens het pensioenreglement of de pensioenovereenkomst bepaalde eindleeftijd (pensioenleeftijd) niet lager zijn dan de wettelijke pensioenleeftijd, die thans 65 jaar bedraagt. In geval van een wijziging van de pensioenleeftijd zoals die krachtens het pensioenreglement of de pensioenovereenkomst is bepaald voor een bestaande pensioentoezegging, mag de pensioenleeftijd niet lager zijn dan de wettelijke pensioenleeftijd. Voor de bestaande pensioenstelsels mag de pensioenleeftijd van het pensioenreglement bovendien niet lager zijn dan 65 jaar voor de werknemers die in dienst treden vanaf 1 januari 2019.

Alle voornoemde maatregelen worden van kracht op 1 januari 2016.

Par ailleurs, pour autant que le règlement de pension existant le permette, les prestations de pension complémentaire peuvent être payées à partir du moment où l'affilié atteint l'âge de 60 ans à condition qu'il s'agisse d'un travailleur licencié au plus tôt à l'âge de 55 ans en vue de la prise de cours d'un régime de chômage avec complément d'entreprise dans le cadre d'un plan de restructuration établi et communiqué au ministre régional ou fédéral de l'emploi avant le 1er octobre 2015.

F. Interdiction des clauses de règlements et de conventions de pension qui encouragent les départs anticipés

Par ailleurs, les dispositions des règlements de pension et des conventions de pension qui encouragent un départ anticipé à la pension sont interdites. Des mesures transitoires ont également été prévues. Cette interdiction ne s'applique pas aux affiliés qui atteignent l'âge de 55 ans au plus tard le 31 décembre 2016.

G. Non affiliation à un plan de pension d'un pensionné qui reprend le travail

En outre, les pensionnés qui ont une activité professionnelle ne bénéficient plus d'une pension complémentaire. Des mesures transitoires sont prévues pour les pensionnés qui, à la date d'entrée en vigueur de la mesure, se constituent une pension complémentaire dans le cadre de leur activité professionnelle.

H. Age de retraite des règlements ou conventions de pension ne pouvant être inférieur à l'âge légal de la pension

Enfin, pour les nouveaux engagements de pension, l'âge terme prévu par le règlement de pension ou la convention de pension (l'âge de retraite) ne peut être inférieur à l'âge légal de la pension qui est actuellement de 65 ans. En cas de modification de l'âge de retraite prévu par le règlement de pension ou la convention de pension d'un engagement de pension existant, l'âge de retraite ne peut être inférieur à l'âge légal de la pension. En outre, pour les régimes de pension existants, l'âge de retraite du règlement de pension ne peut être inférieur à 65 ans pour les travailleurs qui entrent en service à partir du 1er janvier 2019.

L'ensemble de ces mesures entrent en vigueur le 1er janvier 2016.

II. — ALGEMENE BESPREKING

A. Betogen van de leden

De heer Peter De Roover (N-VA) is van mening dat het wetsontwerp een belangrijk onderdeel is van de hervormingen die de regering op het vlak van de pensioenen op het spoor heeft gezet. De maatschappelijke keuze om de tweede pensioenpijler te ondersteunen en uit te bouwen wordt hier aangetoond. Bovendien voorziet het wetsontwerp in de vereiste garanties met betrekking tot dusver opgebouwde pensioenrechten. Daarenboven bepaalt het een leeftijd vanaf dewelke het aanvullend pensioen kan worden opgenomen.

Het bestaande stelsel is bijzonder rigide. Dat staat haaks op de marktmechanismen, wat ten koste gaat van de effectiviteit van de tweede pensioenpijler. De overheid kan voor een dienst geen dermate hoge kostprijs opleggen dat vrijwel geen enkele speler hem nog zou willen verzekeren. Een grotere flexibiliteit is vereist.

De minister erkent het sociaal overleg. Rekening houden met de resultaten ervan, staat gelijk met goed beheer. Volgens de spreker past de regering de overeenkomst integraal toe. Dat de sociale partners tot een overeenkomst zijn gekomen, betekent echter nog niet dat een beroep daartegen juridisch onmogelijk is. Voorts heeft het lid vragen bij de kwaliteit van de sociale vertegenwoordiging. De visie van hun vertegenwoordigers inzake de tweede pensioenpijler kan in deze aangelegenheid geenszins als visionair worden bestempeld. De verdedigde standpunten zijn veeleer defensief.

Volgens het lid betekent dit wetsontwerp geen eindpunt voor de regeringswerkzaamheden om de tweede pensioenpijler nog verder uit te bouwen. Er zouden ook maatregelen moeten worden genomen, die bijvoorbeeld bijdragen tot investeringen in de reële economie. Bij financiering met langlopende overheidsobligaties is dat niet het geval. In feite wordt de tweede pijler nu op dezelfde manier gefinancierd als de eerste, wat de spreker betreurt.

Ofschoon de spreker de resultaten van het sociaal overleg aangaande de nieuwe nadere regels voor de berekening van de aanvullende pensioenen niet betwist, blijft hij er aan twifelen of ze wel tot het meest wenselijke resultaat hebben geleid. Hetzelfde geldt voor het bereik waarbinnen zich, krachtens de ontwerp-bepaling, het gegarandeerde minimumpercentage moet bevinden.

Tevens zullen de regering en de minister pedagogisch tewerk moeten gaan, en zullen zij moeten uitleggen waarom maatregelen worden genomen om de leeftijd op te trekken waarop de aanvullende pensioenen kunnen

II. — DISCUSSION GÉNÉRALE

A. Interventions des membres

M. Peter De Roover (N-VA) estime que le projet de loi constitue un volet important des réformes engagées par le gouvernement dans le domaine des pensions. Le choix sociétal de soutenir et de développer le deuxième pilier de pension est ici démontré. Le projet de loi apporte les garanties nécessaires en ce qui concerne la constitution des droits réalisés jusqu'à présent. Il définit en outre un âge à partir duquel la pension complémentaire peut être touchée.

Le système actuel se caractérise par une grande rigidité. Celle-ci est contraire aux mécanismes de marché, ce qui nuit à l'effectivité du deuxième pilier de pension. Les pouvoirs publics ne sauraient imposer un prix tellement élevé pour un service que plus aucun acteur ne voudrait l'assurer. Une plus grande flexibilité est requise.

La concertation sociale est reconnue par le ministre. Il est de bonne gestion de tenir compte des résultats de la concertation sociale. Le gouvernement applique l'accord dans sa totalité, selon l'intervenant. Ce n'est cependant pas parce que les partenaires sociaux sont arrivés à un accord que ce dernier est juridiquement insusceptible d'un recours. En outre, le membre s'interroge sur la qualité de la représentation sociale. La vision de leurs représentants en matière de deuxième pilier de pension ne saurait être qualifiée de visionnaire. Les points de vue défendus sont plutôt défensifs.

Le membre estime que le présent projet de loi ne met pas fin aux travaux du gouvernement en vue de développer encore le deuxième pilier des pensions. D'autres mesures devraient être prises, par exemple, qui participeraient à des investissements dans l'économie. Tel n'est pas le cas en cas de financement par la voie d'obligations d'Etat à long terme. En fait, le deuxième pilier est aujourd'hui financé de la même manière que le premier pilier, ce que l'intervenant déplore.

S'il ne conteste pas les résultats de la concertation sociale concernant les nouvelles modalités de calcul des pensions complémentaires, l'intervenant n'en reste pas moins avec des doutes quant à la question de savoir si elles ont produit les résultats les plus opportuns. Ainsi en va-t-il de la fourchette dans laquelle le taux minimum garanti doit se situer en vertu du dispositif en projet.

Le gouvernement et le ministre devront aussi faire preuve de pédagogie et expliquer pourquoi des mesures sont prises pour retarder l'âge auquel les pensions complémentaires peuvent être touchées. Les travailleurs

worden aangesproken. Werknemers sparen een hele loopbaan lang en hopen op een bepaalde leeftijd een pensioen te krijgen. Wil men het vertrouwen van de begunstigden in het systeem verbeteren, dan is het uit den boze te kiezen voor een wildgroei aan sociale maatregelen betreffende de leeftijd waarop het aanvullend pensioen kan worden verkregen, of voor fiscale maatregelen die dat aanvullend pensioen aantasten.

De spreker wijst op de volgende opmerking van de Raad van State: “Het voorliggend ontwerp van wet brengt essentiële wijzigingen aan in de geldende pensioenwetgeving. Indien deze wijzigingen in het licht van artikel 23 van de Grondwet een aanzienlijke achteruitgang zouden inhouden ten opzichte van de bestaande wetgeving, moet de steller van het ontwerp kunnen aantonen dat die maatregelen redelijk gerechtvaardigd zijn in het licht van de nagestreefde doelstelling van algemeen belang, te weten het behoud van de leefbaarheid van het pensioenstelsel. (DOC 54 1510/001, blz. 70).

Volgens het lid kan een rechtsprekend college maar moeilijk over een dergelijke “aanzienlijke achteruitgang” oordelen. Daarentegen zouden de beleidsmakers er redelijkerwijs vanuit kunnen gaan dat de handhaving van de bestaande wetgeving, gelet op de omstandigheden, neerkomt op een dergelijke “aanzienlijke achteruitgang”. Volgens de heer De Roover is de beoordeling van een wetswijziging in casu beleidsmatig en niet juridisch. Hij vindt een *status quo* geen optie aangezien die daadwerkelijk zou leiden tot een aanzienlijke achteruitgang.

Voorts vraagt de Raad van State zich af of er wel een aanvaardbare verantwoording bestaat voor de naar gelang van de leeftijd van de begunstigden ingestelde verschillen in behandeling. Volgens de spreker is het onvermijdelijk dat met de vastlegging van categorieën in de wet enige vorm van willekeur gepaard gaat. Daaruit mag niet rechtstreeks een schending van de gelijkheid worden afgeleid.

De media maken gewag van een advies dat de Nationale Bank van België onlangs heeft uitgebracht in verband met het rendement van de levensverzekering. Dat advies zou volgens het lid een gevolg kunnen hebben voor deze wetgeving. De voor Werk bevoegde minister heeft al aangegeven dat de regering dat advies zou analyseren. Zou daar bij de uitwerking van dit wetsontwerp geen rekening mee moeten worden gehouden?

De definitie van de leeftijd vanaf wanneer om pensioenrechten kan worden verzocht, heeft enige symbolische waarde. Zo vindt de spreker het belangrijk de sportlui, wier loopbaan kort is en in hun jonge jaren is geconcentreerd, eraan te herinneren dat zij beroepsactief moeten blijven. Het is dan ook betreurenswaardig

économisent tout au long d’une carrière et espèrent obtenir une pension à un âge déterminé. Pour améliorer la confiance des bénéficiaires dans le système, il convient de ne pas multiplier les mesures sociales, visant l’âge auquel la pension complémentaire peut être obtenue, et fiscales, touchant ce complément.

L’orateur note l’observation du Conseil d’État suivante: “Le projet de loi à l’examen apporte des modifications essentielles au régime de pension existant. Si, au regard de l’article 23 de la Constitution, ces modifications emportent un recul significatif par rapport à cette législation, l’auteur du projet doit pouvoir démontrer que ces mesures sont raisonnablement justifiées au regard de l’objectif d’intérêt général poursuivi, à savoir le maintien de la viabilité du régime de pensions.” (DOC 54 1510/001, p. 70).

Pour le membre, un collège juridictionnel ne saurait que difficilement juger d’un tel “recul significatif”. Au contraire, le pouvoir politique peut raisonnablement considérer que le maintien de la législation existante constituerait, au vu des circonstances, un tel “recul significatif”. L’appréciation d’une modification de la loi est ici de nature politique et non juridique pour M. De Roover. Celui-ci estime que le *statu quo* n’est pas une option, puisqu’il représenterait un recul considérable.

Le Conseil d’État s’interroge également sur l’existence d’une justification admissible pour les différences de traitement instituées selon l’âge des bénéficiaires. Pour l’orateur, il est inévitable qu’une certaine forme d’arbitraire s’associe à la définition de catégories dans la loi. Il ne saurait en être inféré directement une rupture de l’égalité.

Les médias se font l’écho d’un avis rendu récemment par la Banque Nationale de Belgique, concernant le rendement de l’assurance-vie. Cet avis pourrait, selon le membre, avoir une conséquence sur la présente législation. Le ministre en charge de l’Emploi a déjà indiqué que le gouvernement analyserait cet avis. Ne conviendrait-il pas d’en tenir compte dans l’élaboration du présent projet de loi?

La définition de l’âge à partir duquel des droits à la pension peuvent être sollicités a une certaine valeur symbolique. L’orateur note ainsi qu’il est important de rappeler aux sportifs, dont la carrière est courte et concentrée au début de leur vie, qu’il convient qu’ils restent actifs au niveau professionnel. Il est donc

dat in de wet voor de betaalde sportbeoefenaars uitzonderingen blijven bestaan.

Het lid waardeert de openheid waarvan de minister blijk geeft door te aanvaarden dat de transparantie van de aanvullende pensioenen en van de kostenstructuur ervan wordt onderzocht via hoorzittingen. Er zullen hem wetgevende suggesties worden gedaan.

De heer Frédéric Daerden (PS) wijst erop dat zijn fractie het grootste belang hecht aan de waarborg dat voldoende koopkracht wordt gehandhaafd voor alle bevolkingsgroepen, meer bepaald voor de gepensioneerden. Elke hervorming inzake aanvullende pensioenen moet garanderen dat de koopkracht in stand wordt gehouden.

De tweede pijler moet complementair blijven ten aanzien van de eerste. Laatstgenoemde pijler moet de hoeksteen van het pensioenstelsel blijven. Hij is de beste garantie voor solidariteit. Die eerste pijler moet een voldoende hoog bedrag bereiken om de koopkrachthandhaving van de gepensioneerden te garanderen.

Een ander kenmerk van de tweede pijler is dat hij zowel rechtvaardig als toegankelijk moet zijn. De opbrengst ervan moet op een behoorlijke leeftijd kunnen worden toegekend, wanneer de begunstigde er behoefte aan heeft. In dat verband moet rekening worden gehouden met de mate waarin arbeid tot uitputting leidt en dus met de zwaarte ervan.

De transparantie van de tweede pijler is ook een noodzakelijke voorwaarde. De aanvullende pensioenen vertegenwoordigen tientallen miljarden euro. Zij kunnen voorts op de steun van de Staat rekenen via overheids-subsidies. Door te raken aan de eerste pijler, bevoordeelt de regering een regeling die privé-investeringen en beheersrechten inhoudt. Het is dan ook gewettigd zich vragen te stellen over de transparantie van de regeling. De door de minister ter sprake gebrachte hoorzittingen zijn essentieel.

De tweede pijler moet eveneens voldoende aantrekkelijk zijn. Het is onaanvaardbaar dat werknemers geld opzijzetten en tegelijk aan koopkracht inboeten. Het rendement moet op zijn minst de inflatie compenseren. De nadere berekeningsregels moeten sociaal verantwoord zijn.

Uit een recent rapport van het Rekenhof kan men afleiden dat de vermindering van de sociale bijdragen op de aanvullende pensioenen van de werknemers niet het doel haalt om voor een maximum aan werknemers pensioenen van een voldoende hoog niveau te waarborgen. De aanvullende pensioenen komen vooral degenen

regretté que des exceptions subsistent dans la loi pour les sportifs rémunérés.

Le membre apprécie l'ouverture dont fait preuve le ministre en acceptant que soit examinée, au moyen d'auditions, la question de la transparence des pensions complémentaires et de leur structure des coûts. Des suggestions d'ordre législatif lui seront formulées.

M. Frédéric Daerden (PS) note que son groupe attache une importance primordiale à la garantie du maintien d'un pouvoir d'achat suffisant pour tous les groupes de la population et pour les personnes pensionnées en particulier. Toute réforme en matière de pensions complémentaires doit garantir que le pouvoir d'achat soit conservé.

Le deuxième pilier doit rester complémentaire au premier pilier. Celui-ci doit rester le centre du système des pensions. Il est la meilleure garantie de la solidarité. Ce premier pilier doit atteindre un montant suffisant pour garantir le pouvoir d'achat des pensionnés.

Une autre caractéristique du deuxième pilier consiste en ce qu'il doit être à la fois juste et accessible. Son bénéfice doit pouvoir être accordé à un âge décent, lorsque le bénéficiaire en a besoin. Il faut à ce titre tenir compte du degré d'épuisement du travailleur et donc du facteur de pénibilité.

La transparence du deuxième pilier constitue également un impératif. Les pensions complémentaires représentent plusieurs dizaines de milliards d'euros. Elles jouissent en outre du soutien de l'État par la voie de subsides publics. Alors que le gouvernement touche au premier pilier, il favorise un régime relevant de l'investissement privé, comprenant des droits de gestion. Il est donc légitime de s'interroger sur la transparence du système. Les auditions évoquées par le ministre sont indispensables.

Le deuxième pilier doit aussi présenter un degré d'attractivité suffisant. Il ne saurait être admis que des travailleurs épargnent tout en perdant du pouvoir d'achat. Le rendement doit à tout le moins couvrir l'inflation. Les modalités de calculs doivent être justes socialement.

Un rapport récent de la Cour des comptes tend à démontrer que la réduction de cotisations sociales sur les pensions complémentaires des salariés n'atteint pas son objectif de garantir des pensions d'un niveau suffisant à un maximum de travailleurs. Les pensions complémentaires bénéficient surtout aux personnes

ten goede die al een aanzienlijk pensioen genieten. Voor de sociale zekerheid zou dat een jaarlijks verlies van ongeveer 900 miljoen euro betekenen. Het Rekenhof formuleert in dat rapport aanbevelingen. Welk gevolg zal de minister aan die aanbevelingen geven?

De minister zegt dan wel dat het wetsontwerp is ontsproten aan het akkoord van de sociale partners, maar toch vindt de spreker het door dat akkoord ingestelde raamwerk verre van optimaal. Van meet af aan heeft de minister de partijen aangegeven in welke richting ze moesten gaan, namelijk naar een vermindering van de rendementsgarantie. Als er geen akkoord kwam, zou de minister beslissen. De partijen hebben dus een heel relatieve vrijheid gehad.

De sociale partners hebben ondanks die moeilijke context toch een akkoord bereikt. Dat ging trouwens niet alleen over de aanvullende pensioenen, maar onder andere ook over de re-integratie van de arbeidsongeschikte werknemers op het werk en over outplacement. De onderhandelingen vormden een geheel en het akkoord is ondeelbaar. Het ter bespreking voorliggende wetsontwerp heeft betrekking op slechts een deel van dat akkoord. Wat is het standpunt van de regering over de andere aspecten?

De regering en de minister hebben er snel op aangedrongen dat het akkoord integraal en strikt zou worden toegepast. Voor de spreker getuigt dit wetsontwerp van een andere visie. Het houdt immers niet langer de mogelijkheid in om toekomstige voordelen toe te kennen. De spreker bestempelt die inmenging van de regering in het sociaal overleg als een onaanvaardbaar precedent, want die aanpak staat haaks op de Belgische traditie. Aangezien het echter om een onhandigheid zou kunnen gaan, kondigt de spreker de indiening van amendementen aan om terug te keren tot de oorspronkelijke tekst van het akkoord van de sociale partners.

Voor de premies die al voor de tweede pensioenpijl zijn gestort, wordt naargelang het om de pensioenfondsen of de verzekeraars gaat, volgens twee verschillende methodes gewerkt, een verticale en een horizontale. De spreker vreest dat de verzekeraars, als de normen veranderen, zullen proberen de horizontale methode op te geven en uit te komen bij de verticale, en zodoende terugkeren naar de voordien al op de gestorte premies betaalde rente. Hoe kan men dat voorkomen? Wat bepaalt het wetsontwerp daarover?

touchant déjà une pension légale importante. Un manque à gagner annuel pour la sécurité sociale d'environ 900 millions d'euros serait enregistré. La Cour des comptes formule dans ce rapport des recommandations. Quel suivi le ministre donnera-t-il à ces recommandations?

Si le ministre affirme que le projet de loi trouve sa source dans l'accord des partenaires sociaux, l'orateur estime toutefois que le contexte de cet accord n'était guère optimal. Dès le départ, le ministre a indiqué aux parties la direction qu'elles devaient prendre, à savoir diminuer le rendement garanti. À défaut d'accord, le ministre allait trancher. Les parties n'ont donc eu qu'une liberté toute relative.

Malgré ce contexte difficile, les partenaires sociaux ont tout de même conclu un accord. Celui-ci ne comprenait d'ailleurs pas que les pensions complémentaires, mais aussi, entre autres, la réintégration au travail des travailleurs en incapacité et l'outplacement. La négociation fut globale et l'accord est indivisible. Le projet de loi à l'examen ne constitue qu'un des volets de cet accord. Quelle est la position du gouvernement sur les autres points?

Le gouvernement et le ministre ont rapidement insisté sur le fait qu'il fallait mettre en œuvre l'accord intégralement et strictement. Pour l'intervenant, le présent projet de loi s'inscrit dans une autre optique. En effet, le projet de loi ne comprend plus de possibilité d'accorder des bénéfices futurs. Cette immixtion du gouvernement dans la concertation sociale constitue un précédent que l'orateur ne peut admettre, car elle contredit la tradition belge. Dans la mesure toutefois où il peut s'être agi d'une maladresse, le membre annonce le dépôt d'amendements pour en revenir au texte initial de l'accord des partenaires sociaux.

Deux méthodes différentes, verticale et horizontale, sont rencontrées en ce qui concerne les primes déjà versées pour le deuxième pilier de pension, selon qu'il s'agisse des fonds de pension ou des assureurs. Le membre craint qu'à l'occasion du changement de normes, les assureurs ne cherchent à abandonner la méthode horizontale pour arriver à la méthode verticale, et ainsi revenir sur le taux anciennement accordé sur les primes déjà versées. Comment l'éviter? Que prévoit le projet de loi sur ce point?

Mevrouw Sonja Becq (CD&V) is tevreden met het in de schoot van de Groep van Tien bereikte akkoord dat de regering hier als wetsontwerp kan voorleggen. Iedereen erkent immers dat de duurzaamheid van de tweede pensioenpijler dient te worden bewaard. Dit was geen gemakkelijk te bereiken akkoord, maar het is een nodige stap geweest. Vervolgens moeten de gebruikers van deze pensioenpijler over goede en volledige informatie beschikken aangaande de gevolgen van de voorliggende hervormingen.

Kan men verzekeren dat dit wetsontwerp geen inbreuk gaat doen op de bestaande contractuele verplichtingen uit het verleden? Wat zal op termijn het gevolg zijn van het maximale rendement, dat met het voorliggende wetsontwerp in de wetgeving wordt opgenomen? Dreigt het aanvullende pensioen dan zijn aantrekkelijkheid niet te verliezen, eens andere spaarformules door de marktevolutie rendementen gaan kunnen aanbieden die hoger zijn dan het wettelijk voorgeschreven maximum? Kan een hoge winstdeelname in ruil voor een lager rendement die punt niet omzeilen?

Er komt duidelijkheid met betrekking tot de overlijdensdekking. De nodige informatieplicht bij verandering van werkgever is eveneens een positieve hervorming. De koppeling van de leeftijdsvereisten aan de wijzigingen van de eigenlijke pensioenleeftijd, met inbegrip van een overgangsregeling, is een logische beslissing. De spreker verlangt van de minister bijkomende informatie over het mogelijke gevolg voor een oudere werknemer van de verandering van werkgever op de overgangsregeling. De overstap naar een andere werkgever zou kunnen leiden tot een minder gunstige overgangsregeling? In dergelijk geval moet de werknemer over de nodige informatie kunnen beschikken. Dergelijke negatieve gevolgen moeten worden vermeden. Arbeidsmobiliteit voor oudere werknemers moet immers mogelijk blijven. Zoals de sociale partners vragen hoort ook rekening te worden gehouden met de specifieke regels, onder meer inzake het opnemen van het pensioen, voor zware beroepen.

Het aanvullend pensioen blijft een belangrijke aanvulling op de eerste pijler. De regering moet tegelijk waken over een meer gelijke toegang tot de tweede pijler, zodat de tweede pijler niet tot een grotere scheeftekening leidt onder de gepensioneerden, waarbij vooral hogere inkomens relatief meer toegang hebben tot en meer ontvangen uit de tweede pijler. Het beheer van de pensioenreserves uit de tweede pijler, ten slotte, dient voor mevrouw Becq transparanter te gebeuren.

De heer Egbert Lachaert (Open Vld) erkent dat de Groep van Tien een akkoord heeft weten te sluiten over

Mme Sonja Becq (CD&V) est satisfaite de l'accord conclu au sein du Groupe des Dix, que le gouvernement peut aujourd'hui présenter sous la forme d'un projet de loi. Tout le monde reconnaît en effet la nécessité de préserver la durabilité du deuxième pilier des pensions. Cet accord n'a pas été aisé à conclure, mais il s'agissait d'une étape nécessaire. Les personnes concernées par ce pilier des pensions doivent par ailleurs disposer d'informations correctes et complètes quant aux effets des réformes proposées.

Peut-on garantir que le projet de loi à l'examen ne portera pas atteinte aux obligations contractuelles déjà existantes? Quels seront à terme les effets du rendement maximal que le projet de loi à l'examen introduit dans la législation? La pension complémentaire ne risque-t-elle pas de devenir moins attractive dès que d'autres formules d'épargne seront, de par l'évolution du marché, en mesure de proposer des rendements supérieurs au maximum prescrit par la loi? Ne pourrait-on pas y remédier en proposant une participation importante aux bénéfices en échange d'un rendement plus bas?

Le projet de loi à l'examen apporte plus de clarté quant à la couverture décès. L'obligation d'information imposée en cas de changement d'employeur est également une réforme positive. Il est logique d'établir un lien entre les conditions d'âge et les modifications apportées à l'âge de la pension, en instaurant une réglementation transitoire. L'intervenante demande au ministre de lui fournir des informations complémentaires quant aux implications éventuelles qu'un changement d'employeur pourrait avoir au niveau du régime transitoire applicable aux travailleurs âgés. Le fait de changer d'employeur risque-t-il d'entraîner l'application d'un régime transitoire moins favorable? Dans un tel cas, le travailleur doit pouvoir disposer des informations nécessaires. Il faut éviter de telles conséquences négatives. En effet, la mobilité professionnelle doit rester possible pour les travailleurs âgés. Comme le demandent les partenaires sociaux, il s'impose également de tenir compte des règles spécifiques aux métiers pénibles, notamment pour ce qui est du départ à la retraite.

La pension complémentaire reste un complément important du premier pilier. Le gouvernement doit veiller à une égalité d'accès accrue au deuxième pilier, de telle sorte que celui-ci ne soit pas source de distorsion aggravée entre les pensions qui permettrait aux plus hauts revenus d'accéder relativement plus facilement au deuxième pilier et d'en tirer davantage de revenus. Enfin, la gestion des réserves de pension du deuxième pilier doit, selon Mme Becq, gagner en transparence.

M. Egbert Lachaert (Open Vld) reconnaît que le Groupe des dix est parvenu à conclure un accord sur

een moeilijk onderwerp, dat al enige tijd op de onderhandelingsstafel lag. De wettelijk vereiste rendementen uit het verleden zijn sinds de financiële crisis van 2008 steeds moeilijker te handhaven. De herinnering aan de historische hogere marktrendementen – vóór de crisis van 2008 – maakten het sluiten van het huidige akkoord inderdaad niet gemakkelijk.

Het nieuw uitgewerkte systeem is een stuk logischer dan het vroegere. In plaats van een wettelijk vastgelegd en dus enigszins arbitrair rendement, wordt een reëel marktcijfer als leidraad gebruikt. Niemand kan zich nog benadeeld voelen. Het is bovendien een goede zaak dat de sociale partners dit akkoord unisono hebben weten te bereiken.

De spreker kan zich vinden in het bereikte compromis, net als in de nieuwe overgangsregeling voor de opname van de tweede pijler. De koppeling met de nieuwe pensioenleeftijd is een logische beslissing.

De Nationale Bank van België krijgt met de voorliggende hervorming een rol te spelen in het bepalen van de rentevoet voor de tweede pijler. Met welke factoren zal de Nationale Bank van België rekening houden bij het formuleren van zijn advies? De rentevoet voor de aanvullende pensioenen zal voortaan nooit hoger kunnen zijn dan de in het wetsontwerp vermelde maximale rentevoet van 3,75 %? Waarom is gekozen voor het gemiddelde van de rendementen van tienjarige Belgische OLO's telkens op 1 juni van ieder kalenderjaar vanaf 2016? Waarom, ten slotte, is gekozen voor een referentieperiode van 24 maanden?

De heer Benoît Piedboeuf (MR) looft de snelheid waarmee de regering het akkoord van de sociale partners in een wetsontwerp heeft weten om te zetten. Uiterekend deze snelle werking van de federale regering noopt de spreker tot de vraag of de betrokken diensten en administraties wel klaar zullen zijn om de nieuwe regelgeving vanaf 1 januari 2016 toe te passen. Het wetsontwerp voorziet in een rol voor de Nationale Bank van België in de procedure tot het bekomen van het rendement voor de tweede pijler. Waarom is gekozen voor de Nationale Bank van België, in plaats van de regulator van financiële diensten en markten, de FSMA? Ten slotte wil de spreker vernemen of de regering het integrale akkoord van de sociale partners heeft overgenomen, dan wel er sommige aspecten niet in het voorliggende wetsontwerp zijn opgenomen en waarom.

Mevrouw Karin Temmerman (sp.a) erkent de rol die aanvullende pensioenen kunnen spelen in het vrijwaren van de koopkracht van de gepensioneerden, mits de eerste pijler de kern van het Belgische pensioensysteem blijft. De aanvullende pensioenen kunnen deze

un sujet difficile, qui était sur la table des négociations depuis belle lurette. Depuis la crise financière de 2008, il est de plus en plus difficile de maintenir les rendements du passé prévus par la loi. Le souvenir des rendements du marché historiquement élevés – d'avant la crise de 2008 – n'a en effet pas facilité la conclusion de l'accord actuel.

Le nouveau système élaboré est plus logique que son prédécesseur. Au lieu d'un rendement fixé par la loi et donc quelque peu arbitraire, c'est un chiffre réel du marché qui servira de fil conducteur. Personne ne peut se sentir lésé. C'est en outre une bonne chose que tous les partenaires sociaux aient pu souscrire à cet accord.

L'intervenant peut souscrire au compromis trouvé, ainsi qu'au système transitoire pour la constitution du deuxième pilier. La liaison au nouvel âge de la pension est une décision logique.

La Banque nationale de Belgique se voit, par la réforme à l'examen, confier un rôle dans la fixation du taux d'intérêt pour le deuxième pilier. De quels facteurs la Banque nationale de Belgique tiendra-t-elle compte lors de la formulation de son avis? Le taux d'intérêt pour les pensions complémentaires ne pourra-t-il désormais jamais être supérieur au taux d'intérêt de 3,75 % mentionné dans le projet de loi? Pourquoi a-t-on opté pour la moyenne des rendements des OLO belges à dix ans, calculée au 1er juin de chaque année civile à partir de 2016? Pourquoi, enfin, a-t-on choisi une période de référence de 24 mois?

M. Benoît Piedboeuf (MR) loue la vitesse à laquelle le gouvernement est parvenu à couler l'accord des partenaires sociaux dans un projet de loi. C'est précisément cette rapidité d'action du gouvernement fédéral qui amène l'intervenant à se demander si les services et administrations concernés seront prêts à appliquer la nouvelle réglementation à partir du 1er janvier 2016. Le projet de loi confère un rôle à la Banque nationale de Belgique dans la procédure d'obtention du rendement pour le deuxième pilier. Pourquoi avoir choisi la Banque nationale de Belgique au lieu du régulateur des services et marchés financiers, la FSMA? Enfin, l'intervenant demande si le gouvernement a repris l'intégralité de l'accord des partenaires sociaux ou si certains aspects n'ont pas été repris dans le projet de loi à l'examen et pourquoi.

Mme Karin Temmerman (sp.a) reconnaît que les pensions complémentaires peuvent contribuer au maintien du pouvoir d'achat des pensionnés, à condition que le premier pilier reste le noyau du système belge des pensions. Les pensions complémentaires ne peuvent

rol echter slechts naar behoren vervullen indien ze transparant en sociaal rechtvaardig worden ingericht en bovendien voldoende financieel aantrekkelijk blijven in vergelijking met andere financiële producten. De overname van delen van het sociale akkoord is een positieve zaak. De spreker hoopt dat deze regering dit precedent zal blijven volgen.

Er zijn niettemin diverse kanttekeningen te plaatsen bij het voorliggende wetsontwerp. Een eerste luik daarvan betreft een gebrek aan transparantie. De verzekeraars zijn al geruime tijd vragende partij voor een verlaging van het aan te bieden rendement van de tweede pijler. De minister heeft een fout begaan door de sociale partners van meet af aan te vragen een oplossing te zoeken voor het verlagen van het rendement. Zo is direct partij gekozen voor de verzekeraars. Nochtans is er nooit transparantie gekomen over de kosten, de uitbetalingen, de huidige en vooral de vroegere rendementen van de verzekeraars. Bij gebrek aan dergelijke transparantie vanwege de verzekeraars mag niet worden ingegaan op verdere vragen tot het verlagen van het rendement.

Een tweede bedenking betreft de financiële aantrekkelijkheid van dit pensioenproduct. De eerste vijf jaar van het nieuwe systeem zal men zich immers beperken tot een loutere indexering en zal men zelfs het nieuwe minimale rendement niet halen. Daarenboven vermeldt de wet in de toekomst een maximaal rendement. Wat indien de marktrente de komende jaren daar een stuk boven zal gaan? Dan wordt het aanvullend pensioen uit de markt geprijsd?

Aangezien de verzekeraars niet transparant zijn over hun kostenstructuur, dringt mevrouw Temmerman aan dat het wettelijk geregelde rendement een netto rendement zou worden, waarbij dus niet langer kosten mogen worden aangerekend door de verzekeraars.

Daarnaast is de sociale rechtvaardigheid binnen de aanvullende pensioenen een blijvend pijnpunt. Er is niet alleen de ongelijke toegang tot de aanvullende pensioenen, waarvan sommige sectoren verstoken blijven, er is bovendien gebleken dat de grotere inkomens – die dus meer geld in het systeem kunnen inbrengen – de hoogste rendementen behalen, zelfs procentueel. De evenredigheid is dus zoek. De spreker refereert in dat verband aan de aanbevelingen van het rapport van de Commissie 'pensioenhervorming 2020-2040'. De regering heeft dus oplossingen aangereikt gekregen om dit probleem te verhelpen.

toutefois jouer ce rôle convenablement que si elles sont organisées de façon transparente et juste sur le plan social et si elles conservent leur attrait financier par rapport à d'autres produits financiers. Elle se réjouit que certaines parties de l'accord social aient été reprises. L'intervenante espère que le gouvernement continuera à suivre ce précédent.

Elle formule néanmoins un certain nombre d'observations à propos du projet de loi à l'examen. Un premier volet concerne le manque de transparence. Cela fait déjà un certain temps que les assureurs demandent de revoir à la baisse le rendement à offrir pour le deuxième pilier. Le ministre a commis une erreur en demandant d'emblée aux partenaires sociaux de trouver une solution pour l'abaissement du rendement. Il a ainsi directement tiré parti pour les assureurs. Ceux-ci n'ont cependant jamais apporté d'éclaircissements concernant les frais, les versements, le rendement actuel ni les anciens rendements. Compte tenu de ce manque de transparence de la part des assureurs, il ne peut être acquiescé à leurs demandes d'abaissement du rendement.

Une deuxième réserve concerne l'attractivité financière de ce produit de pension. Au cours des cinq premières années d'application du nouveau système, on se limitera en effet à une simple indexation et on n'atteindra même pas le nouveau rendement minimal. En outre, la loi fait état d'un rendement maximal à l'avenir. Que se passera-t-il si le taux du marché dépasse largement ce rendement au cours des prochaines années? La pension complémentaire sera-t-elle alors évincée du marché?

Étant donné que les assureurs ne font pas preuve de transparence en ce qui concerne leur structure de coûts, Mme Temmerman insiste pour que le rendement légal devienne un rendement net, que les assureurs ne pourront donc plus assortir d'aucun coût.

Par ailleurs, en matière de pensions complémentaires, la justice sociale continue à poser problème. Il y a non seulement une inégalité d'accès aux pensions complémentaires, auxquelles certains secteurs n'ont pas droit, mais il s'est en outre avéré que les revenus plus élevés – qui peuvent donc alimenter davantage le système – obtiennent les plus hauts rendements, même en pourcentages. Il n'y a donc pas de proportionnalité. L'intervenante renvoie, à cet égard, aux recommandations du rapport de la Commission de réforme des pensions 2020-2040. Le gouvernement s'est donc vu proposer des solutions en vue de remédier à ce problème.

Beschikt de regering over objectieveerbare gegevens over de financiële moeilijkheden die verzekeraars ondervinden ten gevolge de aanhoudende lage intrestvoeten om de huidige wettelijk vereiste minimale rendementen te kunnen garanderen? Zijn de verzekeraars en de pensioenfondsen gehoord tijdens de opmaak van het voorliggende wetsontwerp?

Zullen de gewijzigde pensioenreglementen niet gebruikt worden door de verzekeraars om de gekozen methode te wijzigen? Dit zou immers belangrijke gevolgen kunnen hebben voor de zekerheid en de verwachtingen over de opbrengst van de ingelegde kapitalen. Wat is dan ook de draagwijdte van de volgende bepaling uit artikel 2 van het wetsontwerp: “De toepassing van de verticale of horizontale methode kan uitsluitend gewijzigd worden in geval van een wijziging aangebracht aan de uitvoering van de pensioentoezegging met als gevolg dat de pensioeninstelling voortaan tot aan de pensioenleeftijd over de volledige pensioentoezegging een welbepaald resultaat in functie van de gestorte bijdragen garandeert of ophoudt dit te garanderen.” (DOC 54 1510/001, p. 78)? Kan een verzekeraar dergelijke wijziging aan de uitvoering van een pensioentoezegging eenzijdig beslissen?

In de memorie van toelichting van het wetsontwerp wordt gesproken over een “pensioeninstelling die een verzekeringsmaatschappij was die de bijdragen gestort in het kader van een pensioenplan van het type vaste bijdragen gedeeltelijk beheerde in tak 21 en gedeeltelijk in tak 23; waarbij de aangeslotene elk jaar de keuze heeft om te beslissen over het gedeelte geïnvesteerd in tak 21 en in tak 23 met eventuele overdracht van de opgebouwde reserves van tak 23 naar tak 21.” (DOC 54 1510/001, p. 19) Kan een aangesloten in dergelijk geval ieder jaar zijn investeringen transfereren? Dit zou immers nadelig zijn voor de betrokken werknemer. In het akkoord van de sociale partners is over dergelijke situatie niets te lezen.

Artikel 3 van het wetsontwerp regelt het transparantieverslag. Mevrouw Temmerman ziet hier een gemiste kans om de sector van de aanvullende pensioenen tot een grotere transparantie te verplichten. Mevrouw Temmerman stelt voor om de pensioeninstellingen een jaarlijkse rapportering aan de FSMA op te leggen.

Ten slotte vraagt mevrouw Temmerman naar een stand van zaken in de schoot van de regering van de eveneens in het akkoord van de sociale partners bereikte compromis over outplacement en de inkomensgarantie-uitkering, twee aspecten van het akkoord die niet met het voorliggende wetsontwerp in wetgeving worden omgezet.

Le gouvernement dispose-t-il de données objectives concernant les difficultés financières que rencontrent les assureurs pour garantir les rendements minimaux actuels exigés par la loi à la suite de la faiblesse persistante des taux d'intérêts? Les assureurs et les fonds de pension ont-ils été entendus lors de l'élaboration du projet de loi à l'examen?

Les règlements de pension modifiés ne seront-ils pas utilisés par les assureurs afin de modifier la méthode choisie? Cela pourrait, en effet, avoir des conséquences importantes en ce qui concerne le rendement garanti et escompté des capitaux versés. Quelle est dès lors la portée de la disposition suivante de l'article 2 du projet de loi: “L'application de la méthode verticale ou horizontale peut uniquement être modifiée en cas de modification apportée à l'exécution de l'engagement de pension ayant pour effet que l'organisme de pension désormais garantit ou ne garantit plus jusqu'à l'âge de retraite sur l'ensemble de l'engagement de pension un résultat déterminé en fonction des contributions versées.” (DOC 54 1510/001, p. 78)? Un assureur peut-il décider unilatéralement une telle modification de l'exécution de l'engagement de pension?

Dans l'exposé des motifs du projet de loi, il est question d'un “organisme de pension qui était une entreprise d'assurances qui gérait en partie en branche 21 et en partie en branche 23 les contributions versées dans le cadre d'un plan de pension de type contributions définies, l'affilié ayant le choix chaque année de décider de la partie investie en branche 21 et en branche 23, avec transfert éventuel des réserves constituées de la branche 23 vers la branche 21.” (DOC 54 1510/001, p. 19) Dans un tel cas, un affilié peut-il transférer ses investissements chaque année? Ce serait, en effet, désavantageux pour le travailleur concerné. L'accord des partenaires sociaux ne mentionne rien au sujet d'une telle situation.

L'article 3 du projet de loi règle le rapport de transparence. Mme Temmerman voit en l'occurrence une occasion manquée de contraindre le secteur des pensions complémentaires à une transparence accrue. Mme Temmerman propose d'imposer aux organismes de pension un rapportage annuel à la FSMA.

Enfin, Mme Temmerman s'informe de l'état de la question au sein du gouvernement concernant le compromis également atteint dans l'accord des partenaires sociaux au sujet de l'*outplacement* et de l'allocation de garantie de revenu, deux aspects de l'accord que le projet de loi à l'examen ne transpose pas dans la législation.

De heer Georges Gilkinet (Ecolo-Groen) stelt dat de terechte tevredenheid over een door de sociale partners bereikt akkoord over het thema van de aanvullende pensioenen geen kritische bedenkingen, over de uitvoering ervan door de regering noch over de bredere context van de aanvullende pensioenen, mag verhinderen. Ecolo-Groen blijft ten gronde gekant tegen een overheveling van het zwaartepunt van het pensioensysteem van de eerste naar de tweede of derde pensioenpijler. De pensioenen aan de private sector toevertrouwen leidt tot een duurdere, minder efficiënte en minder rechtvaardige uitkomst.

De aanvullende pensioenen kunnen een interessante aanvulling op de eerste pijler zijn maar vormen zeker geen wondermiddel, gezien de ongelijke toegang tot dit systeem. De ongelijkheden zijn legio: minder vrouwen genieten van aanvullende pensioenen ten gevolge van andere carriërepatronen met lagere wettelijke pensioenen, sommige beroepssectoren zijn helemaal niet betrokken, zoals de interim-arbeid, de distributiesector, contractuele ambtenaren of de werknemers van de non-profitsector.

In zijn "Boek 2015 over de Sociale Zekerheid" heeft het Rekenhof gewezen op de problemen met betrekking tot de inning van de bijdragen voor de Sociale Zekerheid op de stortingen door de werkgevers om een aanvullend pensioen voor hun werknemers op te bouwen. De aanvullende pensioenen vormen door de verminderde sociale bijdragen en de fiscale aftrekposten trouwens een aanzienlijke kost voor de Schatkist, die jaarlijks tot 900 miljoen euro oploopt. Er is ook gebleken dat de baten van dit pensioensysteem bijzonder ongelijk verdeeld worden over de pensioengerechtigden. Zo stelt het Rekenhof zonder omwegen: "Bovendien wordt 20 % van de kostprijs van dat sociale beleid in de vorm van bijdrageverminderingen (ongeveer 170 miljoen euro), uitsluitend gebruikt om aan een minderheid van werknemers (0,5 %) een hoog aanvullend pensioen te verzekeren." (Rapport Rekenhof, p. 10)

De heer Gilkinet stelt zich vragen bij het uitblijven van gegevens over de opgebouwde reserves door de verzekeraars en hun winsten gedurende de jaren met hoge markttrentes. Hoe kan men dan de vraag van de verzekeraars naar lagere rendementen evalueren?

Er is bovendien veel te weinig wettelijk geregeld met betrekking tot het gebruik van de nochtans fiscaal aangemoedigde opgebouwde pensioenreserves, die ondertussen oplopen tot tientallen miljarden euro. Dergelijk kapitaal vormt een niet te verwaarlozen economische impact. Waar blijven de wettelijke bepalingen

M. Georges Gilkinet (Ecolo-Groen) indique que la satisfaction justifiée affichée au sujet de l'accord atteint par les partenaires sociaux sur le thème des pensions complémentaires ne doit pas empêcher de formuler des observations critiques concernant son exécution par le gouvernement et le contexte plus large des pensions complémentaires. Sur le fond, Ecolo-Groen demeure opposé à un transfert du centre de gravité du système des pensions du premier aux deuxième ou troisième piliers. Confier les pensions au secteur privé débouchera sur un résultat plus onéreux, moins efficace et moins équitable.

Si les pensions complémentaires peuvent compléter le premier pilier de manière intéressante, elles ne constituent certainement pas un remède-miracle, eu égard à l'inégalité d'accès à ce régime. Les inégalités sont innombrables: les femmes bénéficient moins de pensions complémentaires du fait de modèles de carrière différents dotés de pensions légales inférieures, certains secteurs professionnels ne sont absolument pas concernés, tels que le travail intérimaire, le secteur de la distribution, les agents contractuels ou les travailleurs du secteur non-marchand.

Dans son "Cahier 2015 relatif à la sécurité sociale", la Cour des comptes a souligné les difficultés existant en matière de perception des cotisations de sécurité sociale sur les versements effectués par les employeurs pour constituer une pension complémentaire pour leurs travailleurs. Du fait des cotisations sociales réduites et des postes de déduction fiscale, les pensions complémentaires représentent au demeurant un coût considérable pour le Trésor, qui s'élève à 900 millions d'euros par an. Il s'est également avéré que la distribution des bénéfices de ce régime de pension est particulièrement inégale parmi les pensionnés. La Cour des comptes précise ainsi de but en blanc: "En outre, 20 % du coût de cette politique sociale (environ 170 millions d'euros), sous la forme de réductions de cotisations, sont consacrés exclusivement à assurer à une minorité de travailleurs (0,5 %) un complément de pension élevé." (Rapport de la Cour des comptes, p. 10).

M. Gilkinet s'interroge sur l'absence de données concernant les réserves constituées par les assureurs et leurs bénéfices pendant les années de taux élevés du marché. Comment peut-on dès lors évaluer la demande de rendements inférieurs émanant des assureurs?

En outre, trop peu de choses sont réglées légalement en ce qui concerne l'utilisation des réserves de pension constituées, qui sont pourtant encouragées fiscalement et qui atteignent entre-temps des dizaines de milliards d'euros. Un tel capital a un impact économique important qui ne peut être négligé. Où sont les dispositions

die garanderen dat de verrichte beleggingen de reële en duurzame economie ondersteunen en geen gewin op korte termijn uitlokken of worden geïnvesteerd in schadelijke sectoren? Het ware nuttig de beleggingen van de pensioenfondsen meer te oriënteren; dat is het doel van verscheidene door zijn fractie ingediende wetsvoorstellen.

De leeftijdsgrens voor de opname van het opgebouwde kapitaal uit de tweede pijler wordt gekoppeld aan de verhoging van de wettelijke pensioenleeftijd. In de nasleep van de verhoging van de wettelijke pensioenleeftijd onderhandelen de sociale partners momenteel over de criteria om als een zwaar beroep te worden beschouwd. Zal een akkoord hierover eveneens gevolgen hebben voor de leeftijdsgrens van de tweede pijler? De minister heeft ook al meermaals gesproken over een nieuw systeem van deeltijds pensioen. Hoe zal dit te verzoenen zijn met de verhogingen van de leeftijdsgrens voor de opname van de tweede pijler?

De heer Gilkinet dringt aan op een grotere klaarheid van de minister over het respecteren door de verzekeraars van hun vroegere contractuele verplichtingen. Zullen de vroeger beloofde rendementen behouden blijven na de periode van inwerkingtreding van het voorliggende wetsontwerp.

Met betrekking tot de rol die de Nationale Bank van België toebedeeld krijgt, refereert de spreker aan het advies van de Raad van State: "Op grond van de ontworpen regeling is de Nationale Bank van België ertoe gehouden een advies uit te brengen over de toepassing van de percentages die tot de berekening van de minimale gewaarborgde rentevoet leiden. Indien dat advies positief is worden daaraan door de wetgever automatisch rechtsgevolgen verbonden wat betreft het toe te passen percentage. Deze werkwijze, waarbij de wet de rechtsgevolgen van het advies bepaalt zonder daarbij in enige beoordelingsbevoegdheid te voorzien voor de uitvoerende macht, is in beginsel aanvaardbaar. Evenwel moet worden vastgesteld dat de ontworpen regeling geen precieze criteria bevat op grond waarvan de Nationale Bank van België een (positief) advies zal moeten verstrekken. De bepaling verduidelijkt evenmin wat moet worden verstaan onder "de afstemming" (in het Frans: "l'adéquation") van het resultaat van de berekeningsformule op de maximale rentevoet in de ontworpen prudentiële reglementering." (DOC 54 1510/001, p. 71-72). De spreker ondervraagt de minister over de instrumenten die door de Nationale Bank van België zullen worden gebruikt om over de maximumpercentages te beslissen.

Ten slotte geeft de heer Gilkinet uiting aan zijn specifieke tevredenheid over de nieuwe wetgeving uitgewerkt

légales qui garantissent que les placements réalisés soutiendront l'économie réelle et durable et n'induiront pas un gain à court terme ou ne sera pas investi dans des secteurs nuisibles? Il serait utile d'orienter davantage les placements des fonds de pension; c'est l'objet de plusieurs propositions de loi déposées par son groupe.

La limite d'âge pour encaisser le capital constitué provenant du deuxième pilier est liée à l'augmentation de l'âge légal de la pension. À la suite de l'augmentation de l'âge légal de la pension, les partenaires sociaux négocient actuellement les critères qui permettent à un métier d'être considéré comme pénible. Un accord en la matière aura-t-il également des conséquences pour la limite d'âge du deuxième pilier? Le ministre a également déjà évoqué à plusieurs reprises un nouveau régime de pension à temps partiel. Comment ce nouveau régime pourra-t-il être concilié avec l'augmentation de la limite d'âge pour bénéficier du deuxième pilier?

M. Gilkinet réclame une plus grande clarté de la part du ministre quant au respect, par les assureurs, de leurs obligations contractuelles antérieures. Les rendements promis antérieurement seront-ils maintenus après l'entrée en vigueur du projet de loi à l'examen.

En ce qui concerne le rôle conféré à la Banque nationale de Belgique, l'intervenant se réfère à l'avis du Conseil d'État: "Sur la base du dispositif en projet, la Banque Nationale de Belgique est tenue d'émettre un avis sur l'application des pourcentages donnant lieu au calcul du taux minimum garanti. Si cet avis est positif, le législateur y attache automatiquement des effets juridiques en ce qui concerne le pourcentage à appliquer. Ce procédé, en vertu duquel la loi fixe les effets juridiques de l'avis sans prévoir à cet égard le moindre pouvoir d'appréciation pour le pouvoir exécutif, est en principe admissible. Force est toutefois de constater que le dispositif en projet ne contient pas de critères précis sur la base desquels la Banque Nationale de Belgique devra émettre un avis (positif). La disposition ne précise pas davantage ce qu'il convient d'entendre par "l'adéquation" entre le résultat de la formule de calcul et le taux d'intérêt maximum dans la réglementation prudentielle en projet." (DOC 54 1510/001, pp. 71-72). L'intervenant interroge le ministre sur les critères qui seront utilisés par la Banque nationale de Belgique pour décider des taux maximaux.

M. Gilkinet fait enfin part de sa satisfaction spécifique concernant la nouvelle législation développée dans les

in de artikelen 4 en 5 van het wetsontwerp, die de werknemers bijkomende informatie en rechten geeft bij een verandering van werkgever, *in casu* via het behoud van een overlijdensverzekering.

Mevrouw Catherine Fonck (cdH) looft de dossierkennis van de onderhandelaars in de Groep van Tien. Met name de overgangsmaatregelen vormen een complex geheel. De fractie van de spreker zal dit wetsontwerp ondersteunen, hoewel er diverse vragen en bedenkingen kunnen worden geformuleerd. Deze regering zet in het pensioenbeleid in op een accentuering van de tweede pijler. Dat maakt van de toegang tot deze tweede pijler een des te belangrijker dossier. Zal de regering stappen zetten om bijvoorbeeld de non-profit toegang te geven tot deze pensioenpijler?

Wordt de accentuering van de tweede pijler niet ondermijnd door het lagere rendement dat dit wetsontwerp regelt? Bestaan er simulaties over het verlies dat toekomstige gepensioneerden zullen lijden door deze hervorming? Met de voorliggende hervorming worden afspraken uit het verleden gewijzigd, waaronder de leeftijd waarop het kapitaal uit de tweede pijler kan worden opgenomen. Dit laatste aspect maakte *nota bene* geen deel uit van het akkoord van de Groep van Tien. Beoogt de regering hiermee een budgettaire besparing te realiseren? Welk bedrag wordt door de regering begroot door de verhoging van de leeftijdsgrens van 60 naar 65, dan naar 66 en ten slotte naar 67 jaar?

Wat met de gevolgen voor de financiële contracten die latere pensioengerechtigden afgesloten hebben die afgeleid zijn van hun verwachte kapitalen uit de tweede pijler, zoals hypotheaire leningen? Er is met andere woorden een grote noodzaak aan voldoende transparantie en leesbaarheid van de voorliggende hervormingen.

Welke zijn de in de wet ingebouwde garanties over de financiële verantwoordelijkheid van de verzekeraars enerzijds en tegen een evolutie naar producten van tak 23 anderzijds? Dit laatste fenomeen zou namelijk de potentiële financiële risico's voor lagere inkomens sterk doen toenemen. Zullen de verzekerde werknemers over de nodige objectieve informatie kunnen beschikken? Het meer voordelige rendement van tak 23 producten mag niet dienen om mensen richting hogere financiële risico's te leiden.

Werden de paritaire comités bij deze wetswijziging betrokken? Ook beroepssectoren kunnen immers als inrichters van aanvullende pensioenen optreden. De

articles 4 et 5 du projet de loi, qui accorde aux travailleurs des informations et des droits supplémentaires en cas de changement d'employeur, en l'occurrence via le maintien d'une assurance-décès.

Mme Catherine Fonck (cdH) félicite les négociateurs du Groupe des dix pour leur connaissance des dossiers. Les mesures transitoires, en particulier, constituent un ensemble très complexe. Le groupe de l'intervenante soutiendra ce projet de loi, bien qu'il soulève certaines questions et observations. Dans sa politique en matière de pensions, le gouvernement mise sur une accentuation du deuxième pilier. L'accessibilité de ce deuxième pilier constitue par conséquent un dossier d'autant plus essentiel. Le gouvernement prendra-t-il des initiatives en vue, par exemple, d'ouvrir au secteur non marchand l'accès à ce pilier des pensions?

L'accentuation du deuxième pilier n'est-elle pas compromise par la baisse de rendement prévue par le projet de loi à l'examen? Dispose-t-on de simulations concernant les pertes que vont encourir les futurs pensionnés à la suite de cette réforme? La réforme à l'examen ne modifie pas les accords passés, parmi lesquels l'âge auquel le capital du deuxième pilier peut être réclamé. Il est à noter que ce dernier aspect ne fait pas partie de l'accord du Groupe des dix. Le gouvernement compte-t-il réaliser ainsi une économie budgétaire? Quel est le montant estimé par le gouvernement du relèvement de la limite d'âge de 60 à 65 ans, puis à 66 et enfin à 67 ans?

Qu'en est-il des conséquences pour les contrats financiers que les futurs bénéficiaires d'une pension de retraite ont conclu en fonction du capital qu'ils espèrent retirer du deuxième pilier, comme les emprunts hypothécaires? En d'autres termes, les réformes à l'examen manquent cruellement de transparence et de lisibilité.

Quelles garanties la loi prévoit-elle concernant la responsabilité financière des assureurs, d'une part, et contre une évolution vers les produits de la branche 23, d'autre part? Ce dernier phénomène accentuerait en effet nettement les risques financiers potentiels pour les salaires les plus faibles. Les travailleurs assurés pourront-ils disposer des informations objectives nécessaires? Le rendement plus avantageux des produits de la branche 23 ne peut servir à pousser les intéressés à prendre de plus grands risques financiers.

Les commissions paritaires ont-elles été associées à cette modification de la loi? Les secteurs professionnels peuvent en effet aussi intervenir en tant qu'organismes

minister heeft eveneens niets gezegd over de nochtans onlosmakelijke band tussen deze hervorming en de toekomstige deeltijdse pensioenen.

Waarom werd de berekeningsgrondslag van de rendementswaarborg niet geharmoniseerd? Die grondslag verschilt immers naargelang het gaat om persoonlijke bijdragen dan wel werkgeversbijdragen. Het zou eenvoudiger, en vooral voor iedereen duidelijker zijn geweest, mocht men over een identieke berekeningsgrondslag hebben beschikt.

Is het geen ongelijke behandeling om bij een wijziging van de gewaarborgde rentevoet de rechten van de aangeslotenen te laten variëren naar gelang van de door de pensioeninstelling verleende rentevoetwaarborg? Hoe valt te verantwoorden dat bij een rentevoetwijziging de aangeslotenen wier plan door een IBP (instelling van bedrijfspensioenvernieuwing) wordt beheerd niet dezelfde rechten hebben als de aangeslotenen bij een plan dat wordt beheerd door een tak 21-verzekeraar, waarbij tot aan de pensioenleeftijd een rentevoetwaarborg geldt? Dat stoot des te meer tegen de borst wanneer het plan bijvoorbeeld overgaat van een tak 21-verzekeraar naar een IBP, of omgekeerd.

de pensions complémentaires. Le ministre n'a rien dit non plus sur le lien pourtant indissociable entre cette réforme et les futures pensions à temps partiel.

Pourquoi ne pas avoir harmonisé la base de calcul de la garantie de rendement? Elle n'est en effet pas la même selon qu'il s'agit de cotisations personnelles ou de cotisations patronales. Cela aurait été plus simple, et surtout plus clair pour tous, d'avoir une base de calcul identique.

N'est-il pas discriminatoire de faire varier les droits des affiliés, en cas de modification du taux garanti, en fonction de la garantie de taux donnée par l'organisme de pension? Comment justifier que les affiliés dont le plan est géré par une IRP (institution de retraite professionnelle) n'ont pas les mêmes droits en cas de modification de taux que les affiliés à un plan géré par un assureur en branche 21, avec garantie de taux jusqu'à l'âge de la retraite? C'est d'autant plus choquant lorsque le plan passe, par exemple, d'une branche 21 vers un assureur une IRP, ou inversement.

Mevrouw Fonck vraagt waarom de regering niet de mogelijkheid heeft gelaten om ook voor de bestaande plannen te kiezen tussen de verticale en de horizontale methode. Dat verschil ten opzichte van de nieuwe plannen, waarvoor wel in een dergelijke keuzemogelijkheid wordt voorzien, zou als discriminerend kunnen worden beschouwd. De toepassing van de horizontale of de verticale methode wordt immers gerechtvaardigd met het feit dat rekening wordt gehouden met de waarborgen die de pensioeninstelling op het vlak van de rentevoeten biedt. Die koppeling bestaat echter ook voor de nieuwe plannen...

Voorts wil mevrouw Fonck weten of de pensioeninstellingen vanaf januari 2016 klaar zullen zijn om de verticale en vooral de veel complexere horizontale methode te berekenen en te hanteren. De spreekster veronderstelt dat dit ingrijpende aanpassingen van de computerprogramma's en berekeningstools zal vereisen, maar wijst erop dat het heel kort dag is.

Bovendien vraagt mevrouw Fonck om meer uitleg over de door de wet op de aanvullende pensioenen en het bijbehorende uitvoeringsbesluit opgelegde minimumvoorwaarden voor de omzetting van kapitaal in rente. Moeten die minimumvoorwaarden (en in het bijzonder de in aanmerking te nemen rentevoet) ook niet worden herzien, aangezien ook hier geldt dat de verzekeraars de werkgevers die minimumvoorwaarden niet (kunnen) bieden?

Wat de omzetting van het kapitaal in rente betreft, heeft de spreekster de minister eerder ondervraagd over deze kwestie. De minister heeft toen gevraagd geduld te oefenen, terwijl hij al zeker was dat dit probleem niet zou worden geregeld in het voorliggende wetsontwerp.

Ingevolge het wetsontwerp zouden de "slapende aangeslotenen" de mogelijkheid hebben om het pensioenplan van de organiserende werkgever die zij verlaten, te handhaven maar tegelijkertijd te verzoeken om een overlijdensdekking, als gevolg waarvan bij overlijden de verworven reserves zouden worden gestort aan de door hem aangewezen rechthebbenden. De spreekster vraagt zich in dat verband af waarom de regering alleen vanaf 1 januari 2016 in die mogelijkheid voorziet voor de uitstapregelingen. De huidige "slapende aangeslotenen" genieten evenmin een overlijdensdekking en kunnen hun pensioenrechten hooguit overdragen naar een onthaalstructuur; dat kan voor hen echter zeer nadelig uitvallen als gevolg van de huidige interestvoeten die bij de onthaalstructuren worden toegepast op de kapitalisatie van de reserves.

Mme Fonck demande pourquoi le gouvernement n'a pas laissé la possibilité, aussi pour les plans existants, de choisir entre méthode verticale et méthode horizontale. Cette différence par rapport aux nouveaux plans, pour lesquels une telle possibilité de choix est prévue, pourrait être considérée comme discriminatoire. En effet, on justifie l'application de la méthode horizontale ou de la méthode verticale au fait qu'on tient compte des garanties données par l'organisme de pension en termes de taux. Or, ce lien existe aussi pour les nouveaux plans...

Ensuite, Mme Fonck souhaite savoir si les organismes de pension seront prêts dès janvier 2016 à gérer et calculer la méthode verticale et, surtout, la méthode horizontale, qui est bien plus complexe? L'oratrice suppose que cela nécessitera des adaptations importantes des logiciels informatiques ou outils de calcul, et ce dans un délai extrêmement court.

En outre, Mme Fonck demande plus d'informations concernant les conditions minimales pour la conversion des capitaux en rente, imposées par la LPC et son arrêté d'exécution. Ces conditions minimales (et surtout le taux à prendre en compte) ne devraient-elles pas aussi être revues puisque là aussi, les assureurs ne sont pas à même d'offrir (ou n'offrent pas) ces conditions minimales aux employeurs?

Concernant la conversion du capital en rente, l'intervenante a déjà interrogé le ministre précédemment sur ce point. À l'époque, le ministre a demandé de faire preuve de patience, alors qu'il savait déjà avec certitude que ce problème ne serait pas réglé dans le projet de loi à l'examen.

En ce qui concerne les "affiliés dormants" à qui le projet offre la possibilité tout en restant dans l'engagement de pension de l'organisateur qu'il quitte de demander une couverture décès qui prévoit qu'en cas de décès, les réserves acquises sont versées aux ayants droit de l'affilié, l'oratrice souhaite connaître la raison pour laquelle le gouvernement limite cette possibilité aux sorties qui surviendront à partir du 1er janvier 2016. Les dormants actuels sont aussi confrontés à l'absence de couverture décès et sont limités à un transfert en structure d'accueil, ce qui peut être fort pénalisant pour eux vu les taux d'intérêts actuels appliqués pour la capitalisation des réserves dans les structures d'accueil.

Voorts heeft mevrouw Fonck vragen bij de kwestie van het verbod op uitbetaling vóór de pensioendatum. In dat verbod is voorzien voor de loontrekkenden (via de wet op de aanvullende pensioenen) en de zelfstandigen (via de wet op de aanvullende pensioenen voor bedrijfsleiders en de wet op de aanvullende pensioenen voor zelfstandigen). Hoe staat het met de vastbenoemde ambtenaren voor wie een toezegging tot aanvullend pensioen geldt? Voor hen geldt immers noch de wet op de aanvullende pensioenen (in tegenstelling tot wat het geval is voor de werknemers onder arbeidsovereenkomst in de overheidssector), noch de wet op de aanvullende pensioenen voor bedrijfsleiders en de wet op de aanvullende pensioenen voor zelfstandigen... Volgens mevrouw Fonck doet die ongelijke behandeling moeilijkheden rijzen wat de beginselen van gelijkheid en non-discriminatie betreft.

Met betrekking tot de gunstige vervroegingsregels veronderstelt mevrouw Fonck dat het beginsel van absolute nietigheid geen betrekking heeft op de bepalingen die ervoor zorgen dat de opname van tijdskrediet "oudere werknemers" geen impact heeft op het aanvullend pensioen. Zij wenst dat de minister haar standpunt bevestigt.

Bovendien merkt mevrouw Fonck op dat artikel 18 van het wetsontwerp betrekking heeft op de clausules die ertoe strekken "de gevolgen van een uittreding of de pensionering voor de wettelijke pensioenleeftijd op de omvang van de aanvullende pensioenprestatie (...) [op te heffen] of [te] beperken" dan wel "bijkomende voordelen (...) [toe te kennen] omwille van de uittreding of de pensionering" (ontwerpartikel 27, § 4, van de wet van 28 april 2003). Zij vraagt dat de minister uitlegt waarom het wetsontwerp betrekking heeft op de "uittreding" zonder enige nuancering. Uittreding kan immers op elke leeftijd voorkomen (op 25, 30, 40 jaar enzovoort) en niet in verband staan met het beëindigen van de beroepsactiviteit. De wet op de aanvullende pensioenen bepaalt immers dat van uittreding sprake is wanneer de aangeslotene bijvoorbeeld niet langer aan de aansluitingsvoorwaarden voldoet; een typisch geval daarvan is een arbeider die bediende wordt en daardoor niet langer voldoet aan de aansluitingsvoorwaarden voor het plan ten behoeve van de arbeiders (hetzelfde geldt wanneer een bediende kaderlid wordt). Tevens is van uittreding sprake wanneer de werknemer binnen een bedrijvengroep die aan hetzelfde pensioenplan deelneemt van werkgever verandert en er geen overeenkomst bestaat inzake de overname van de rechten en plichten tussen die bedrijven onderling. Moet daaruit worden afgeleid dat eveneens nietigheid zou gelden inzake alle clausules die in dergelijke gevallen, die geen enkel verband hebben met het door ontwerpartikel 18 nagestreefde doel, in een specifiek voordeel zouden voorzien?

Mme Fonck s'interroge également sur la question de l'interdiction de paiement avant la mise à la retraite. Cette interdiction est prévue pour les salariés (via la LPC) et les indépendants (via la LPCD et la LPCI). Qu'en est-il pour les agents statutaires qui bénéficient d'un engagement de pension complémentaire? Ils ne sont en effet ni soumis à la LPC (contrairement aux contractuels du secteur public) ni à la LPCD/LPCI.... Selon Mme Fonck, ce traitement inégal pose problème au vu des principes d'égalité et de non-discrimination.

Au sujet de l'anticipation favorable, Mme Fonck suppose que le principe de nullité absolue ne vise pas les dispositions qui neutralisent l'impact, sur la pension complémentaire, de la prise d'un crédit temps "travailleurs âgés". Elle souhaite que le ministre confirme son point de vue.

Par ailleurs, Mme Fonck fait remarquer que l'article 18 du projet de loi vise les clauses qui ont pour objet de limiter ou supprimer les conséquences "d'une sortie ou d'une mise à la retraite avant l'âge légal de la pension sur l'étendue de la prestation de pension complémentaire" ou "d'octroyer des avantages complémentaires en raison de la sortie ou de la mise à la retraite" (article 27, § 4, en projet, de la loi du 28 avril 2003). Elle demande que le ministre explique pourquoi le projet vise la "sortie" sans aucune nuance. La sortie peut en effet intervenir à n'importe quel âge (à 25, 30, 40 ans...) et ne pas être en lien avec l'arrêt de l'activité professionnelle. La LPC prévoit en effet qu'il y a sortie lorsque l'affilié ne répond plus aux conditions d'affiliation, par, le cas typique d'un ouvrier qui devient employé et cesse de ce fait de répondre aux conditions d'affiliation du plan pour les ouvriers (*idem* quand un employé devient cadre). Il y a aussi sortie lorsque le travailleur change d'employeur au sein d'un groupe d'entreprises qui participent au même plan de pension et qu'il n'existe pas de convention de reprise des droits et obligations entre celles-ci. Doit-on en déduire que toute clause qui prévoirait un avantage spécifique dans de tels cas, qui n'ont aucun lien avec l'objectif poursuivi par l'article 18 du projet, serait aussi nulle?

In verband met het vorige punt wenst de spreekster meer uitleg over artikel 19 van het wetsontwerp. Waarom beoogt men de clausules die een specifiek voordeel toekennen als de bedrijfsleider ermee stopt bedrijfsleider te zijn? Dat betekent immers niet noodzakelijk dat hij de “inrichter” verlaat en ertoe wordt aangemoedigd zijn beroepsactiviteit stop te zetten. Het is immers niet ongewoon dat mensen met dat soort functie binnen dezelfde onderneming van rechtspositie veranderen, maar wel hun activiteiten voortzetten. De wetgever zou hier dus bepalingen verbieden die niet in strijd zijn met het nagestreefde doel (namelijk de voortzetting van de beroepsactiviteit).

De spreekster wijst vervolgens op het voornemen van de regering om een halftijds wettelijk pensioen in te stellen. Zouden maatregelen die erop gericht zijn een werknemer met dit soort halftijds wettelijk pensioen gelijk te stellen met een voltijdse werknemer, bij de toezeggingen inzake een aanvullend pensioen onder dat principe van absolute nietigheid vallen? Er zal duidelijke uitleg moeten komen in verband met de status van die “halftijds gepensioneerden”, meer bepaald in het kader van de aanvullende pensioenen.

Voorts merkt de spreekster op dat het opleggen van een minimale pensioenleeftijd, alsook de evolutie van de wettelijke pensioenleeftijd (66 jaar in 2030), een herziening van de pensioenleeftijd bij de pensioentoezeggingen zal vereisen. Dat is niet eenvoudig bij de pensioenplannen van het type “vaste prestaties” voor de werknemers, want het zal ongetwijfeld moeilijk zijn om, zonder aanpassing van de formule, te bepalen dat de prestatie die op 60 jaar werd beloofd voortaan op 65 jaar wordt beloofd. Als een werkgever de pensioenformule herzielt omdat hij de in zijn plan aangegeven pensioengerechtigde leeftijd moet herzien, zal hij dan het principe van het dynamisch beheer moeten toepassen waarin het koninklijk besluit tot uitvoering van de wet op de aanvullende pensioenen?

Mevrouw Fonck heeft daarnaast nog een opmerking met betrekking tot een kwestie die niet wordt behandeld in het wetsontwerp. De spreekster is van oordeel dat, indien de regering de tweede pensioenpijler wenst te versterken, er ook een aangepaste regeling moet worden uitgewerkt met betrekking tot de minimumleeftijd voor toetreding. Die leeftijd zou op 21 jaar moeten worden gebracht. Dat zou volledig in overeenstemming zijn met EU-richtlijn 2014/50/EU over het behoud en de verwerving van aanvullende pensioenrechten die uiterlijk op 21 mei 2018 moet worden omgezet in nationaal recht. Mevrouw Fonck kondigt een amendement aan dat in de nodige aanpassingen voorziet. Zij is overtuigd van het belang van deze voorgestelde aanpassing, zeker nu deze regeling vooral tot voordeel zal strekken

En relation avec le point précédent, l'oratrice souhaite avoir plus d'explications concernant l'article 19 du projet. Pourquoi vise-t-on les clauses qui octroient un avantage spécifique lorsque le dirigeant cesse d'être dirigeant d'entreprise? Ceci ne signifie en effet pas forcément qu'il quitte l'organisateur et est incité à arrêter son activité professionnelle. En effet, il n'est pas rare que les personnes occupant ce type de fonction changent de statut au sein de la même société tout en poursuivant leur activité. Le législateur interdirait donc ici des dispositions qui ne contreviennent pas à l'objectif poursuivi (à savoir la poursuite de l'activité professionnelle).

Mme Fonck souligne ensuite que le gouvernement a annoncé son intention d'instaurer une pension légale à mi-temps. Des mesures qui, dans les engagements de pension complémentaire, viseraient à assimiler un travailleur bénéficiant de ce type de pension légale à mi-temps à un travailleur à temps plein seraient-elles visées par ce principe de nullité absolue? Le statut de ces “pensionnés mi-temps” notamment dans le cadre des pensions complémentaires devra faire l'objet d'explications claires.

Par ailleurs, l'oratrice remarque que le fait d'imposer un âge de retraite minimum ainsi que l'évolution de l'âge légal de la retraite (66 ans en 2030) vont imposer une révision de l'âge de la retraite dans les engagements de pension. Le sujet n'est pas simple dans les plans de pension de type “prestations définies” pour les salariés car il sera sans doute difficile de prévoir que la prestation qui était promise à 60 ans est dorénavant promise à 65 ans, sans adaptation de la formule. Si un employeur revoit la formule de pension à cause du fait qu'il doit revoir l'âge de retraite prévu par son plan, devra-t-il appliquer le principe de gestion dynamique prévu par l'AR exécutant la LPC?

Mme Fonck a par ailleurs encore une question concernant un point qui n'est pas traité dans le projet de loi. L'intervenante considère que, si le gouvernement souhaite renforcer le deuxième pilier des pensions, un régime adapté doit également être élaboré en ce qui concerne l'âge minimum d'affiliation. Celui-ci devrait être ramené à 21 ans, ce qui serait parfaitement conforme à la directive européenne 2014/50/UE relative aux prescriptions minimales visant à accroître la mobilité des travailleurs entre les États membres en améliorant l'acquisition et la préservation des droits à pension complémentaire qui doit être transposée en droit national pour le 21 mai 2018 au plus tard. Mme Fonck annonce un amendement prévoyant les modifications nécessaires. Elle est convaincue de l'importance de celles-ci,

van werknemers die relatief jong tot de arbeidsmarkt zijn toegetreden: dat zijn vaak jongeren die geen hogere studies hebben gedaan en bijgevolg niet de best betaalde jobs uitoefenen. Mevrouw Fonck benadrukt ook dat deze kwestie buiten het akkoord van de sociale partners valt en dat de door haar voorgestelde regeling dus niet ingrijpt op dit akkoord.

De heer Vincent Van Quickenborne (Open Vld), voorzitter, is verheugd over de resultaten die het sociaal overleg heeft opgeleverd. Hij onderschrijft de grote lijnen van het wetsontwerp.

Daarnaast hekelt hij de houding van sommige leden die steeds voorgehouden hebben dat het sociaal overleg diende te worden gerespecteerd, maar vervolgen vraagtekens plaatsen bij de resultaten ervan zoals vertaald in het voorliggende wetsontwerp.

Vervolgens hoopt de heer Van Quickenborne dat de regering zich zal houden aan de in de wet voorziene rendementsgarantie en zich niet zal laten beïnvloeden door de eerder aangehaalde persberichten van de Nationale Bank van België.

De heer Van Quickenborne wijst er voorts op dat de pensioendiscussie, in het bijzonder met betrekking tot de aanvullende pensioenen, een ingewikkelde aangelegenheid is. Hij hoopt dat men geen achterpoortjes in de wet zal vinden die het mogelijk maken om de voorheen toegepaste methode toch te wijzigen. De spreker wijst erop dat de verzekeraars de neiging hebben om steeds meer over te schakelen op de verticale methode, aangezien er daarvoor soepelere regels inzake prudentieel toezicht gelden. De nieuwe wet dient waterdicht te zijn en mag geen openingen bieden om de situaties uit het verleden te wijzigen, want dit zou alleen maar in het nadeel van de werknemers zijn.

Wat de overgangsmaatregelen betreft, merkt de heer Van Quickenborne op dat als referentiedatum geopteerd werd voor 1 januari 2016 en niet voor 15 oktober 2015 (de datum van het sociaal akkoord). De spreker wenst te weten waarom men niet deze laatste datum heeft gekozen. Door te kiezen voor 1 januari hebben alle betrokkenen twee maanden de tijd gehad om hun strategie “met voorkennis” aan te passen aan de op til zijnde wijzigingen.

B. Antwoorden van de minister

De heer Daniel Bacquelaine, minister van Pensioenen, wenst eraan te herinneren dat de regering zich ertoe

et ce, d'autant plus que ce régime profitera surtout aux travailleurs qui sont entrés à un âge relativement jeune sur le marché du travail: il s'agit souvent de jeunes qui n'ont pas fait d'études supérieures et, par conséquent, qui n'exercent pas les emplois les mieux rémunérés. Mme Fonck insiste également sur le fait que ce point ne relève pas de l'accord des partenaires sociaux et que le régime qu'elle propose n'a par conséquent pas d'impact sur celui-ci.

M. Vincent Van Quickenborne (Open Vld), président, se réjouit des résultats enregistrés par la concertation sociale. Il souscrit aux grandes lignes du projet de loi.

Il critique par ailleurs l'attitude de certains membres qui ont toujours soutenu que la concertation sociale devait être respectée, mais qui remettent ensuite en question ses résultats tels qu'ils ont été traduits dans le projet de loi à l'examen.

Ensuite, M. Van Quickenborne espère que le gouvernement s'en tiendra à la garantie de rendement prévue dans la loi et qu'il ne se laissera pas influencer par les communiqués de presse de la Banque nationale de Belgique cités plus haut.

M. Van Quickenborne souligne ensuite que le débat sur les pensions, en particulier en ce qui concerne les pensions complémentaires, est une matière complexe. Il espère qu'il n'y a aucune faille dans la législation qui permettra tout de même de modifier la méthode appliquée auparavant. L'intervenant fait observer que les assureurs ont de plus en plus souvent tendance à passer à la méthode verticale, qui est soumise à des règles plus souples en matière de contrôle prudentiel. La nouvelle loi doit être étanche et ne peut présenter aucune faille permettant de modifier des situations du passé, tout cela serait uniquement au détriment des travailleurs.

En ce qui concerne les mesures de transitoires, M. Van Quickenborne souligne qu'en ce qui concerne la date de référence, il a été opté pour le 1er janvier 2016 et non pas pour le 16 octobre 2015 (la date de l'accord social). L'orateur souhaite savoir pourquoi il n'a pas été opté pour cette dernière date. En choisissant le 1er janvier, tous les acteurs concernés ont disposé de deux mois pour adapter leur stratégie “en connaissance de cause” aux modifications qui sont en préparation.

B. Réponses du ministre

M. Daniel Bacquelaine, ministre des Pensions, souhaite rappeler que le gouvernement s'est engagé

heeft verbonden het akkoord van de sociale partners integraal uit te voeren. Het voorliggende wetsontwerp doet dit, ook al geeft de minister aan dat hij niet noodzakelijk dezelfde opties had gekozen als de sociale partners. Toen hij de zaak aankaartte bij de Nationale Arbeidsraad (NAR), had hij de sociale partners bepaalde vragen gesteld; op sommige daarvan hebben zij niet geantwoord. Het ter bespreking voorliggende wetsontwerp beperkt zich tot de aangelegenheden die de sociale partners behandelen in het kader van hun akkoord. Dat zet evenwel geenszins een punt achter het debat over de andere vraagstukken.

Als tweede punt poogt de minister een misverstand uit de wereld te helpen. Het wetsontwerp verbiedt geenszins dat een rendement wordt toegekend dat hoger is dan 3,75 %. Dit percentage heeft enkel betrekking op de maximale rendementsgarantie. Dit belet de pensioeninstellingen echter niet hogere rendementen aan te bieden ten laste van de inrichters (werkgevers of sectoren). De minister benadrukt dat de aanpassing van de ter discussie staande rendementsgarantie nijpend was geworden, gelet op de heersende economische realiteit. Indien er geen akkoord was gevonden, dan zou dit het voortbestaan van de tweede pijler op middellange termijn in gevaar hebben gebracht. Er wordt ook nog uitgelegd dat nu al veel raadgevers aanraden om niet meer toe te treden tot nieuwe pensioenplannen meer binnen deze pijler.

Het perscommuniqué van de Nationale Bank van België waarin een rentevoet van 1,5 % wordt vermeld, heeft evenwel betrekking op een andere, ruimere aangelegenheid die tot de bevoegdheid van de minister van Werk en Economie behoort. Die laatste heeft trouwens gezegd het voorstel van de NBB te zullen bestuderen. Er wordt terzijde aangestipt dat de voormalige minister van Economie al eerder, in weerwil van een voorstel van de NBB met het oog op een verlaging tot 2 %, beslist heeft om het plafond op 3,75 % te houden. Bovendien heeft dit plafond geen betrekking op de rendementen die contractueel kunnen worden aangeboden door de verzekeraars.

Ten derde legt de minister uit dat voor het definiëren van de formule die de rendementsgarantie ten laste van de inrichter vastlegt, de sociale partners zich geïnspireerd hebben op een ontwerp van formule tot bepaling van de maximale interestvoet voor levensverzekeringen. Deze formule is opgenomen in een voorontwerp van wet dat op dit ogenblik voor advies voorligt bij de Raad van State.

De minister legt uit dat de datum van 1 juni (voor de bepaling van de rente op 1 januari) door de sociale partners zelf werd gekozen, want die referentie wordt

à exécuter intégralement l'accord des partenaires sociaux. C'est ce que le projet de loi à l'examen fait, même si le ministre indique qu'il n'aurait pas nécessairement retenu les mêmes options que les partenaires sociaux. Lorsqu'il a saisi le Conseil national du Travail (CNT), il avait posé certaines questions aux partenaires sociaux auxquelles ils n'ont, pour certaines, pas répondu. Le projet de loi à l'examen se limite aux questions traitées par les partenaires sociaux dans le cadre de leur accord. Ceci ne ferme cependant pas le débat sur les autres questions.

En second lieu, le ministre entend dissiper un malentendu: le projet de loi n'interdit nullement l'octroi d'un rendement supérieur à 3,75 %. Ce taux ne concerne que la garantie maximale de rendement. Ceci n'empêche toutefois pas les organismes de pension d'offrir des rendements supérieurs à charge des organisateurs (employeurs ou secteurs). Le ministre insiste sur le fait que l'adaptation de la garantie de rendement en question était devenue une nécessité aiguë, compte tenu de la réalité économique dominante. Si aucun accord n'avait été trouvé, la survie à moyen terme du deuxième pilier aurait été menacée. Le ministre indique à ce propos que bon nombre de conseillers recommandent déjà, à l'heure actuelle, de ne plus souscrire de nouveaux plans de pension dans le cadre de ce pilier.

Le communiqué de presse de la Banque nationale de Belgique, dans lequel il est fait mention d'un taux d'intérêt de 1,5 %, concerne cependant un autre problème, plus large, qui relève de la compétence du ministre de l'Emploi et de l'Économie. Celui-ci a d'ailleurs déclaré qu'il examinerait la proposition de la BNB. Le ministre rappelle, entre parenthèses, que le précédent ministre de l'Économie avait décidé de maintenir le plafond à 3,75 % en dépit d'une proposition de la BNB visant à le ramener à 2 %. De plus, ce plafond ne concerne pas les rendements offerts par les assureurs sur une base contractuelle.

En troisième lieu, le ministre explique que pour définir la formule qui fixe le taux de la garantie de rendement à charge de l'organisateur, les partenaires sociaux se sont inspirés d'un projet de formule visant à déterminer le taux d'intérêt maximum en assurance-vie. Cette formule est reprise dans un avant-projet de loi examiné en ce moment par le Conseil d'État.

Le ministre explique que la date du 1er juin a été choisie par les partenaires sociaux eux-mêmes (pour la détermination du taux applicable au 1er janvier), car c'est

ook voor deze formule gebruikt. Voorts vergt het enige tijd om de rentevoet per 1 januari te kunnen vastleggen; vandaar ook de verwijzing naar 1 juni van het jaar voordien. Een van de redenen is dat de bepaling van de formule relatief veel tijd vergt.

In verband met de vraag waarom de NBB en niet de FSMA ermee wordt belast een advies te bezorgen, zij erop gewezen dat dit komt doordat de Groep van Tien erin voorziet dat de toezichthoudende overheid haar advies moet bezorgen en dat dit advies betrekking moet hebben op de verzekeraarbaarheid.

Aangezien de sociale partners zich echter voor de vaststelling van hun formule hebben laten inspireren door de nieuwe formule die voortaan de mogelijkheid moet bieden te bepalen welke maximale rentevoet een verzekeringsonderneming kan garanderen op het stuk van levensverzekering, en aangezien de Nationale Bank van België bevoegd is voor het toezicht op de verzekeringsondernemingen, werd in overleg met de deskundigen van de Groep van Tien aan de Nationale Bank van België de bevoegdheid verleend om een advies uit te brengen. Pro memorie: de FSMA is alleen de toezichthoudende overheid ten behoeve van de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening.

Wat de overeenstemming tussen de ontworpen bepalingen inzake overlijdensdekking en het akkoord van de sociale partners betreft, legt de minister uit dat hij inderdaad een voorstel van technische aanpassing heeft gedaan aan de bevoegde werkgroep – dat voorstel is opgenomen in de ontworpen bepalingen en wordt nader toegelicht in de memorie van toelichting. Meer bepaald heeft de minister, zoals eerder uitgelegd, voorgesteld aan de sociale partners om niet te voorzien in een automatische toepassing van de overlijdensdekking. Dat veronderstelt uiteraard dat zij bij hun vertrek correct en omstandig worden geïnformeerd over de opties die hen ter beschikking staan. Het wetsontwerp voorziet op dat vlak in de nodige waarborgen (zie dienaangaande DOC 54 1510/001, blz. 21-22).

Als volgende punt benadrukt de minister dat, wat het verbod op “toekomstige diensten” betreft, ook deze maatregel deel uitmaakt van het akkoord van de sociale partners. Alle sociale partners, behalve één vakbond, hebben het bevestigd.

Vervolgens wordt beklemtoond dat het akkoord van de sociale partners (en daarmee ook het wetsontwerp) geenszins ingegeven is vanuit budgettaire overwegingen. Uiteraard zal de toepassing van de nieuwe regeling budgettaire gevolgen hebben (doordat de betrokkenen langer zullen werken), maar dit was niet het nagestreefde doel.

aussi la référence prise dans le cadre de cette formule. Par ailleurs, il faut un certain délai pour pouvoir établir le taux au 1er janvier, d'où vient la référence au 1er juin de l'année précédente. L'une des raisons est que l'élaboration de la formule demande assez bien de temps.

En ce qui concerne la question de savoir pourquoi c'est la BNB qui est chargée de remettre un avis et pas la FSMA, c'est parce que l'accord du Groupe des Dix prévoit que c'est l'autorité de contrôle qui doit remettre son avis et que cet avis doit porter sur l'assurabilité.

Or, étant donné que, pour la détermination de leur formule, les partenaires sociaux se sont inspirés de la nouvelle formule qui demain doit permettre de déterminer quel est le taux d'intérêt maximum qu'une entreprise d'assurance peut garantir en assurance-vie, et que le contrôle des entreprises d'assurances relève de la compétence de la Banque nationale de Belgique, l'on a confié, en concertation avec les experts du Groupe des Dix, la compétence de rendre un avis à la Banque nationale de Belgique. Pour rappel, le FSMA n'est l'autorité de contrôle que pour les institutions de retraite professionnelle.

En ce qui concerne la concordance entre les dispositions en projet sur la couverture en cas de décès et l'accord des partenaires sociaux, le ministre explique qu'il a en effet fait une proposition d'adaptation technique au groupe de travail compétent, proposition qui a été insérée dans les dispositions en projet et est commentée dans l'exposé des motifs. Plus spécifiquement, le ministre a, comme il l'a déjà expliqué, proposé aux partenaires sociaux de ne pas prévoir l'application automatique de la couverture décès. Cela présuppose bien entendu que, lors de leur départ, les travailleurs soient correctement et exhaustivement informés des options qui sont à leur disposition. Le projet de loi prévoit les garanties nécessaires à cette fin (voir à cet égard DOC 54 1510/001, p. 21-22).

Le ministre fait ensuite observer que, en ce qui concerne l'interdiction des “services futurs”, cette mesure fait également partie de l'accord des partenaires sociaux. Tous les partenaires sociaux, sauf un syndicat, l'ont confirmé.

Le ministre souligne ensuite que l'accord des partenaires sociaux (et donc également le projet de loi) n'a absolument pas été dicté par des considérations budgétaires. Il est évident que la mise en œuvre de la nouvelle réglementation aura des répercussions budgétaires (puisque les personnes concernées travailleront plus longtemps), mais ce n'était pas le but poursuivi.

In verband met de kwestie van de “zware beroepen” legt de minister uit dat er vanzelfsprekend een verband is. Personen die een dergelijk beroep hebben uitgeoefend, zullen immers eventueel andere leeftijdsvoorwaarden kunnen genieten voor het opnemen van het vervroegd pensioen. Deze (verlaagde) pensioenleeftijd geldt ook voor de tweede pijler. Daarom zijn de definitiecriteria voor zware beroepen ook relevant in het kader van het voorliggende wetsontwerp.

Aangaande de investeringen door de pensioenfondsen wordt uitgelegd dat het bedrag van 100 miljard euro nog lang niet bereikt is (het totaalbedrag bedraagt 25 miljard). De minister wenst dat dit bedrag zou toenemen, maar beklemtoont dat de regels inzake prudentieel toezicht te allen tijde dienen te worden in acht genomen.

Par rapport à la question des “métiers pénibles”, le ministre explique qu’il y a évidemment un lien. Les personnes ayant exercé un tel métier pourront en effet, le cas échéant, bénéficier d’autres conditions d’âge pour ce qui concerne l’accès à la retraite anticipée. Cet âge (abaissé) de la pension vaut également pour le deuxième pilier. C’est la raison pour laquelle les critères de définition des métiers pénibles sont également pertinents dans le cadre du projet de loi à l’examen.

En ce qui concerne les investissements par les fonds de pension, le ministre explique que le montant de 100 milliards d’euros est encore loin d’être atteint (le montant total s’élève à 25 milliards). Le ministre souhaite que ce montant augmente, mais souligne que les règles en matière de contrôle prudentiel doivent être respectées à tout moment.

Het Rekenhof heeft geen opmerkingen over het wetsontwerp gemaakt. Een eventuele hervorming van de regeling inzake sociale bijdragen op de aanvullende pensioenen kan niet worden overwogen zonder ook met de aantrekkelijkheid van de regeling rekening te houden, maar dat debat moet niet worden gevoerd in het kader van deze bespreking. De regering streeft ernaar om de opbouw van aanvullende pensioenen te bevorderen, wat geenszins in tegenspraak is met de aandacht in het beleid voor een solide eerste pensioenpijler.

Bij wijze van antwoord op de vraag of de pensioeninstellingen vanaf 1 januari 2016 het wetsontwerp ten uitvoer zullen kunnen leggen, geeft de minister aan dat dit ook een van zijn bekommelingen was. Daarom ook heeft hij de vertegenwoordigers van de verzekeringsondernemingen uitdrukkelijk over die aangelegenheid ondervraagd. Zij hebben aangestipt dat zij het nodige zullen doen om het wetsontwerp ten uitvoer te kunnen leggen, in voorkomend geval via een manueel beheer van de te verwezenlijken verrichtingen.

Bij de omzetting van kapitaal in rente moet rekening worden gehouden met de wettelijk vastgestelde rentevoet, die door het voorliggend wetsontwerp wordt gewijzigd.

Voor de statutaire ambtenaren verandert er niets omdat de wet van 28 april 2003 betreffende de aanvullende pensioenen niet op hen van toepassing is. De complementen op het pensioen die sommige statutaire agenten ontvangen, ressorteren niet onder deze wet en zijn in dit kader dus niet aan de orde.

De absolute nietigheid is niet van toepassing op de bepalingen die de impact van een tijdskrediet neutraliseren omdat er in dat geval geen uitstap uit het pensioenplan is. Het wetsontwerp beoogt te vermijden dat rechten worden opgebouwd voor niet-gepresteerde periodes.

Wat de pensioenleeftijd betreft, heeft het wetsontwerp geen betrekking op de bestaande pensioenplannen. De wijziging van de pensioenleeftijd wordt in de bestaande plannen alleen aan de werknemers die vanaf 1 januari 2019 in dienst zijn, opgelegd.

Een aangeslotene die in aanmerking komt voor vervroegd wettelijk pensioen heeft het recht om de uitkering van het aanvullend pensioen op te vragen als de pensioenregeling dat toestaat, maar behoudt ook daarna de voordelen van het pensioenplan waaronder hij ressorteert met toepassing van artikel 13 van de wet op de aanvullende pensioenen.

Over het deeltijds pensioen moet het debat nog worden gevoerd.

La Cour des comptes n'a pas formulé d'observations sur le projet de loi. Une éventuelle révision du régime de cotisations sociales sur les pensions complémentaires ne peut s'envisager sans tenir compte également de l'attractivité du système, mais ce débat ne doit pas être mené dans le cadre de la discussion en cours. Le gouvernement vise à promouvoir la constitution de pensions complémentaires, ce qui n'est aucunement en contradiction avec l'attention accordée par la politique à la solidité du premier pilier des pensions.

Quant à savoir si les organismes de pension pourront dès le 1er janvier 2016 mettre en oeuvre le projet de loi, le ministre indique que c'était également l'une de ses préoccupations. C'est pour cette raison qu'il a interrogé explicitement les représentants des entreprises d'assurances sur cette question. Ils ont indiqué qu'ils feront le nécessaire pour pouvoir mettre en oeuvre le projet de loi, le cas échéant moyennant une gestion manuelle des opérations à réaliser.

Lors de la transformation de capital en rente, il y a lieu de tenir compte du taux d'intérêt fixé par la loi, qui est modifié par le projet de loi à l'examen.

Pour les agents statutaires, rien ne change, dès lors que la loi du 28 avril 2003 relative aux pensions complémentaires ne s'applique pas à eux. Les compléments à la pension perçus par certains agents statutaires ne relèvent pas de ladite loi et ne sont donc pas concernés.

La nullité absolue ne s'applique pas aux dispositions qui neutralisent l'impact d'un crédit-temps, dès lors qu'il n'y a pas en l'occurrence de sortie du plan de pension. Le projet de loi vise à éviter la constitution de droits pour des périodes non prestées.

En ce qui concerne l'âge, le projet de loi ne vise pas les plans de pension existants. La modification de l'âge de retraite n'est imposée dans les plans existants que pour les travailleurs qui étaient en service à partir du 1er janvier 2019.

Un affilié qui peut bénéficier d'une pension anticipée légale a le droit de réclamer la prestation de la pension complémentaire si le règlement de pension le permet, tout en continuant par la suite à bénéficier du plan de pension dont il relève par l'application de l'article 13 de la loi sur les pensions complémentaires.

La pension à temps partiel doit encore être débattue.

C. Replieken van de leden

De heer Frédéric Daerden (PS) bevestigt de stelling dat het thema van de tweede pensioenpijler niet is uitgeput door aanneming van het voorliggend wetsontwerp.

Er kan een verschil zijn tussen de gewaarborgde rente en de marktrente, die voortvloeit uit de verschillende types van beleggingen (obligaties, maar ook de andere investeringen in fondsen). Het is belangrijk dat er een minimale gewaarborgde rente is die niet van de toevallige marktvoorwaarden afhankelijk is, maar het is evenzeer noodzakelijk dat een marktrente die hoger is dan het gewaarborgde maximum ten goede komt van de werknemers. Omdat de mogelijkheid om van verzekeringsinstelling te veranderen begrensd is, zullen de gewaarborgde rente en de marktrente elkaar wel wederzijds beïnvloeden.

De spreker besluit dat de beste waarborg voor een hoge levensstandaard van gepensioneerden een stevige eerste, wettelijke pensioenpijler blijft en betreurt dat de regering de financiering van die eerste pijler ondergraaft.

Mevrouw Sonja Becq (CD&V) merkt op dat wie ouder is dan 55 jaar nog het recht heeft om de uitkering van zijn aanvullend pensioen op 60 jaar aan te vragen indien zijn pensioenplan daarin voorziet. Geldt dat ook indien die 55-plusser van werkgever verandert en daardoor in een pensioenplan stapt dat onder het voorliggend wetsontwerp valt? Indien niet, dan moet daar duidelijk over worden gecommuniceerd en moet ook worden geëvalueerd of die onmogelijkheid de arbeidsmobiliteit van oudere werknemers niet bemoeilijkt.

De regelgeving over aanvullende pensioenen is momenteel te complex om personen toe te laten met kennis van zaken verantwoorde keuzes te maken.

Anders dan de minister suggereert, is *mevrouw Karin Temmerman (sp.a)* voorstander van de getrouwe uitvoering van de overeenkomst van de sociale partners. Zij stelde enkel vragen over de gevolgen van het voorliggende wetsontwerp en over het beleid van de regering:

— kant de minister zich tegen de vraag van de verzekeraars om de rentevergoeding te beperken tot slechts 1,50 %?

— indien dat niet het geval is, bevestigt hij dan dat de werkgevers de rente tussen 1,50 % en de gewaarborgde minimumrente van 1,75 % zullen moeten bijpassen? Vormt dat geen probleem?

C. Répliques des membres

M. Frédéric Daerden (PS) confirme que le thème du deuxième pilier des pensions n'est pas épuisé avec l'adoption du projet de loi à l'examen.

Une différence peut exister entre le taux garanti et le taux du marché, en fonction des différents types de placement (les obligations, mais aussi les autres investissements dans des fonds). S'il importe qu'il existe un taux garanti qui ne soit pas dépendant des conditions fortuites du marché, il est tout aussi nécessaire qu'un taux du marché supérieur au maximum garanti profite aux travailleurs. La possibilité de changer d'organisme assureur étant limitée, le taux garanti et le taux du marché s'influenceront toutefois mutuellement.

L'intervenant conclut que la meilleure garantie d'un niveau de vie élevé pour les pensionnés reste un premier pilier de pensions légal et solide, et il regrette que le gouvernement hypothèque le financement de ce premier pilier.

Mme Sonja Becq (CD&V) note qu'une personne de plus de 55 ans a encore le droit de demander le versement de sa pension complémentaire à 60 ans si son plan de pension le prévoit. Cette possibilité reste-t-elle applicable lorsque le plus de 55 ans change d'employeur et relève alors d'un plan de pension ressortissant au projet de loi à l'examen? Dans la négative, il convient de communiquer clairement à ce sujet, et d'évaluer si cette impossibilité n'entrave pas la mobilité professionnelle des travailleurs âgés.

La réglementation relative aux pensions complémentaires est actuellement trop complexe pour permettre aux intéressés de faire des choix en connaissance de cause.

Contrairement à ce que suggère le ministre, *Mme Karin Temmerman (sp.a)* prône la mise en œuvre fidèle de l'accord conclu par les partenaires sociaux. Elle interroge le ministre sur les conséquences du projet de loi à l'examen et de la politique du gouvernement:

— le ministre s'oppose-t-il à la demande des assureurs de limiter la bonification d'intérêts à 1,50 % seulement?

— si tel n'est pas le cas, confirme-t-il que les employeurs devront compenser la différence entre le taux de 1,50 % et le taux minimum garanti de 1,75 %? Cela ne pose-t-il pas problème?

Dat het Rekenhof geen fundamentele opmerkingen heeft gemaakt, is enkel het gevolg van het feit dat de instelling onvoldoende tijd heeft gekregen om de regeling grondig te onderzoeken, zoals het Hof zelf in zijn verslag aangeeft.

In een verslag van de verzekeringssector wordt besloten dat de voornaamste doelstelling van het beleid, het verlenen van toegang tot een leefbaar pensioen aan zo veel mogelijk personen, niet wordt bereikt doordat de financiering van de RSZ met 900 miljoen euro wordt verminderd. De minister stelt dat een algemene hervorming van de fiscale behandeling van de pensioenen niet past in het kader van de bespreking van dit wetsontwerp, maar blijft buiten dat kader op dat punt in gebreke, terwijl de oppositie al lang om een grondige evaluatie en aanpassing van de bestaande regels vraagt.

De minister heeft niet uitgelegd onder welke voorwaarden een wijziging in de uitvoering van de pensioentoezegging kan plaatsvinden. Kan de werkgever daarover eenzijdig beslissen? Als dat niet het geval zou zijn, kan de werknemer dan jaarlijks zijn manier van pensioenopbouw (tak 21 of tak 23) wijzigen? Kan een pensioenplan een combinatie van tak 21 en tak 23 zijn?

De heer Georges Gilkinet (Ecolo-Groen) vindt dat de verzekeraars over te veel vrijheid beschikken in hun beleggingskeuzes. Dat doet niet alleen een moeilijkheid rijzen op prudentieel vlak, maar ook inzake de ondersteuning van de reële economie en van de werkgelegenheid. Tot dusver werden faillissementen voorkomen, maar ze zijn niet uitgesloten. Er moeten regels worden ingesteld om de investeringen te oriënteren. In Nederland zetten de beleggingen van pensioenfondsen het economische systeem onder druk, bijvoorbeeld via *High Frequency Trading*.

De voorkeur van de minister om het nog in te voeren stelsel van deeltijds pensioen voor te behouden aan personen die in aanmerking komen voor vervroegd pensioen is geen goede zaak. Het zou nuttig zijn om loopbaanverlichtingen toe te staan vóór de wettelijke pensioenleeftijd, om de werknemers in staat te stellen langere tijd actiever te zijn, maar dan wel in een duurzaam tempo. De mogelijkheden van het stelsel van tijdskrediet, dat een alternatief zou kunnen zijn, werden reeds in belangrijke mate ingeperkt en zijn dus ook geen oplossing voor oudere werknemers die de fysieke of psychische druk van een voltijdse job niet langer aankunnen.

De spreker verwelkomt de opening naar een reflectie over sommige opmerkingen van het Rekenhof met betrekking tot de bijdragen, de rente en de drempels

Le fait que la Cour des comptes n'a pas formulé de remarque fondamentale résulte uniquement du fait que l'institution n'ait pas bénéficié d'un délai suffisant pour examiner la réglementation de manière approfondie, comme le précise la Cour dans son rapport.

Un rapport du secteur des assurances conclut que l'objectif principal de la politique, c'est-à-dire accorder l'accès à une pension viable à autant de personnes que possible, n'est pas atteint à cause de la réduction de 900 millions du financement de l'ONSS. Le ministre affirme qu'une réforme générale du traitement fiscal des pensions n'a pas sa place dans le cadre de la discussion du projet de loi à l'examen, mais il reste en défaut sur ce point en dehors de ce cadre, alors que l'opposition réclame depuis longtemps une évaluation approfondie et une adaptation des règles en vigueur.

Le ministre n'a pas expliqué dans quelles conditions l'exécution de l'engagement de pension pouvait être modifiée. L'employeur peut-il prendre une décision unilatérale en la matière? Dans la négative, le travailleur peut-il modifier annuellement la manière dont se constitue sa pension (branche 21 ou branche 23)? Un plan de pension peut-il être une combinaison des branches 31 et 23?

M. Georges Gilkinet (Ecolo-Groen) considère que les organismes assureurs disposent d'une trop grande liberté dans leurs choix de placement. Cela pose un problème prudentiel, mais aussi de soutien à l'économie réelle et à l'emploi. Jusqu'à présent, des faillites ont été évitées, mais elles ne sont pas exclues. Des règles doivent être instaurées pour orienter les investissements. Aux Pays-Bas, les placements de fonds de pension mettent sous pression le système économique, par exemple via le *Trading* à Haute Fréquence.

Le fait que le ministre préfère réserver le régime de pension à temps partiel, qui doit encore être instauré, aux personnes qui peuvent prétendre à la pension anticipée n'est pas une bonne chose. Il serait utile de permettre des allègements de carrière avant l'âge légal d'accès à la pension, pour permettre aux travailleurs d'être plus actifs plus longtemps, mais à un rythme soutenable. Les possibilités du système du crédit-temps, qui pourrait être une alternative, ont déjà été considérablement réduites et ne constituent donc plus une solution pour les travailleurs âgés qui ne supportent plus la pression physique ou psychique d'un emploi à temps plein.

L'intervenant se félicite que le ministre soit ouvert à une réflexion sur certaines observations de la Cour des Comptes concernant les contributions, le taux et les

in het stelsel van de aanvullende pensioenen; ook de bereidheid om het beleggingsbeleid van de verzekeringsinstellingen te onderzoeken, is positief. Zoals andere leden hebben geopperd, strekt het in dat opzicht tot aanbeveling in de commissie voor Sociale Zaken het Rekenhof te horen over zijn verslag in verband met de aanvullende pensioenen, alsook vertegenwoordigers van de verzekeringssector, zoals andere leden hebben gesuggereerd.

Volgens mevrouw Catherine Fonck (cdH) blijft het onduidelijk of de aanvullende pensioenen zullen kunnen worden opgenomen op de leeftijd van 60, dan wel 65 jaar. De Groep van tien heeft daar geen voorstellen over gedaan, maar de regering heeft zich wel uitgesproken voor een verband tussen de wettelijke pensioenleeftijd en de opname van aanvullende pensioenen.

De heer Vincent Van Quickenborne (Open Vld), voorzitter, heeft vastgesteld dat de fiches die worden opgesteld om een werknemer bij een verandering van werkgever te helpen bij het maken van een keuze op het vlak van aanvullende pensioenen zeer complex en zelfs onleesbaar zijn. Hij vraagt dat inspanningen worden geleverd om die documenten eenvoudiger en duidelijker te maken. De aangekondigde wijziging van de regels voor de overlijdensdekking zijn een goede aanleiding om de vorm van de betreffende fiches te herzien.

D. Bijkomende antwoorden van de minister

De minister stelt dat, om op 60 jaar recht te hebben op een aanvullend pensioen in het kader van de overgangsmaatregelen, moet zijn voldaan aan twee voorwaarden: in 2016 ten minste 58 jaar oud zijn en beschikken over een pensioenplan dat vóór de datum van inwerkingtreding van het wetsontwerp bepaalt dat het kapitaal op die leeftijd kan worden opgevraagd. Een werknemer die in 2016 ouder is dan 58 jaar en die van baan verandert, zal dus op de leeftijd van 60 jaar het kapitaal van het pensioenplan van de vorige of de huidige werkgever kunnen opvragen als de desbetreffende pensioenplannen daarin voorzien.

seuils dans le régime des pensions complémentaires. Le fait que le ministre soit disposé à examiner la politique d'investissement des organismes assureurs est également un point positif. À ce sujet, il serait judicieux d'auditionner en commission des Affaires sociales la Cour des comptes sur son rapport à propos des pensions complémentaires, ainsi que des représentants du secteur des assurances, comme suggéré par d'autres membres.

Selon Mme Catherine Fonck (cdH), on ne perçoit toujours pas clairement si les pensions complémentaires pourront être encaissées à l'âge de 60 ans, ou bien à l'âge de 65 ans. Le Groupe des dix n'a formulé aucune proposition à ce sujet, mais le gouvernement s'est toutefois prononcé en faveur d'un lien entre l'âge légal de la pension et l'encaissement de pensions complémentaires.

M. Vincent Van Quickenborne (Open Vld), président, a constaté que les fiches qui sont établies pour aider un travailleur à faire un choix au niveau des pensions complémentaires en cas de changement d'employeur sont très complexes et même illisibles. Il demande que des efforts soient consentis pour simplifier et clarifier ces documents. La modification annoncée des règles en matière de couverture décès constitue une bonne occasion de revoir la forme des fiches en question.

D. Réponses complémentaires du ministre

Le ministre dit que deux conditions doivent être remplies pour avoir droit au versement de pensions complémentaires à l'âge de 60 ans dans le cadre des mesures transitoires: être âgé de 58 ans ou plus en 2016 et avoir un plan de pension qui prévoit avant la date d'entrée en vigueur du projet de loi que le capital peut être réclamé à cet âge. Un travailleur de plus de 58 ans en 2016 qui change d'emploi pour donc réclamer le capital du plan de pension de l'employeur précédent ou actuel à l'âge de 60 ans si les plans de pension en question le prévoient.

III. — ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING

Artikel 1

Over dit artikel worden geen opmerkingen gemaakt.

Art. 2

Amendement nr. 6 (DOC 54 1510/002) wordt ingediend door mevrouw Karin Temmerman c.s. Het strekt ertoe het artikel aan te vullen met een punt 6°.

Mevrouw Karin Temmerman (sp.a) stelt dat het amendement een eerste stap naar meer transparantie over de aanvullende pensioenen beoogt te zetten, met name door in een aparte rapportering door de instellingen van de aanvullende pensioenen aan de FSMA te voorzien.

Amendement nr. 7 (DOC 54 1510/002) wordt ingediend door de heer Gilkinet. Het strekt tot de toevoeging van een punt 6°.

De heer Georges Gilkinet (Ecolo-Groen) wenst dat de investeringen in pensioenfondsen in een wenselijke richting worden georiënteerd: stabiliteit, jobcreatie, actieve participatie in het beleid van de ondernemingen waarin geïnvesteerd wordt, ethiek en duurzame ontwikkeling. Om deze doelstelling te bereiken, zijn maatregelen nodig:

— in eerste instantie moet het jaarverslag van de Nationale Bank van België informatie bevatten over de duurzaamheid en de oriëntatie van de plaatsingen;

— vervolgens moeten ter zake nieuwe verplichtingen worden ingevoerd.

Art. 3 tot 17

Over deze artikelen worden geen opmerkingen gemaakt.

Art. 18

Amendement nr. 2 (DOC 54 1510/002) wordt ingediend door de heer Daerden. Het strekt ertoe het punt 3° weg te laten.

De heer Frédéric Daerden (PS) wijst op het feit dat de sociale partners gevraagd hebben enkel de elementen in hun overeenkomst in positief recht om te zetten. Omdat punt 3° van het artikel een verbod op de toekenning van bijkomende voordelen in de toekomst bevat,

III. — DISCUSSION DES ARTICLES

Article 1er

Cet article ne donne lieu à aucune observation.

Article 2

Madame Karin Temmerman et consorts présentent un amendement (n° 6 – DOC 54 1510/002) tendant à compléter l'article par un point 6°.

Mme Karin Temmerman (sp.a) indique que l'amendement tend à faire un premier pas vers une plus grande transparence en matière de pensions complémentaires en prévoyant un rapportage distinct à la FSMA par les organismes de pension complémentaire.

M. Gilkinet présente l'amendement n° 7 (DOC 54 1510/002) tendant à ajouter un 6°.

M. Georges Gilkinet (Ecolo-Groen) souhaite que les investissements dans les fonds de pension soient orientés de manière souhaitable en fonction des critères suivants: stabilité, création d'emplois, participation active à la gestion des entreprises dans lesquelles ces fonds sont investis, éthique et développement durable. Plusieurs mesures seront nécessaires à cette fin:

— premièrement, le rapport annuel de la Banque nationale de Belgique devra comporter des informations sur la durabilité et l'orientation des placements;

— ensuite, de nouvelles obligations devront être imposées.

Art. 3 à 17

Ces articles ne donnent lieu à aucune observation.

Art. 18

M. Daerden présente l'amendement n° 2 (DOC 54 1510/002) tendant à supprimer le 3°.

M. Frédéric Daerden (PS) souligne que les partenaires sociaux ont demandé de n'inscrire que les éléments de l'accord conclu en droit positif. Étant donné que le point 3° de l'article à l'examen interdit l'octroi d'avantages supplémentaires à l'avenir – ce qui va à

wat de sociale partners niet hebben gevraagd, stelt hij voor dit punt op te heffen.

De minister gaat niet akkoord met het amendement.

Art. 19

Amendement nr. 4 (DOC 54 1510/002) wordt ingediend door de heer Daerden. Het strekt tot de opheffing van 3° en heeft dezelfde strekking als amendement nr. 2 op artikel 18.

Art. 20 tot 24

Over deze artikelen worden geen opmerkingen gemaakt.

Art. 25

Amendement nr. 3 (DOC 54 1510/002) van de heer Daerden wordt enkel ter stemming voorgelegd indien amendement nr. 2 op artikel 18 wordt aangenomen. Het amendement beoogt de opheffing van artikel 25, dat zonder voorwerp wordt indien artikel 18, 3° ingevolge de aanneming van amendement nr. 2 wordt opgeheven.

Art. 26 en 27

Over deze artikelen worden geen opmerkingen gemaakt.

Art. 28

Amendement nr. 5 (DOC 54 1510/002) van de heer Daerden wordt enkel ter stemming voorgelegd indien amendement nr. 4 op artikel 19 wordt aangenomen. Het beoogt de weglating van artikel 28, dat zonder voorwerp wordt indien artikel 19, 3° ingevolge de aanneming van amendement nr. 4 wordt opgeheven.

Art. 29 tot 39

Over deze artikelen worden geen opmerkingen gemaakt.

l'encontre de la demande des partenaires sociaux –, il propose de supprimer ce point.

Le ministre ne souscrit pas à cet amendement.

Art. 19

M. Daerden présente l'amendement n° 4 (DOC 54 1510/002) tendant à supprimer le 3°. Il a la même portée que l'amendement n° 2 à l'article 18.

Art. 20 à 24

Ces articles ne donnent lieu à aucune observation.

Art. 25

L'amendement n° 3 (DOC 54 1510/002) de M. Daerden ne sera soumis au vote que si l'amendement n° 2 à l'article 18 est adopté. L'amendement à l'examen tend à supprimer l'article 25, qui deviendra sans objet si l'article 18, 3° est supprimé par suite de l'adoption de l'amendement n° 2.

Art. 26 et 27

Ces articles ne donnent lieu à aucune observation.

Art. 28

L'amendement n° 5 (DOC 54 1510/002) de M. Daerden ne sera soumis au vote que si l'amendement n° 4 à l'article 19 est adopté. L'amendement à l'examen tend à supprimer l'article 28, qui deviendra sans objet si l'article 19, 3° est supprimé par suite de l'adoption de l'amendement n° 4.

Art. 29 à 39

Ces articles ne donnent lieu à aucune observation.

Art. 39/1 (*nieuw*)

Amendement nr. 1 (DOC 54 1510/002) wordt ingediend door mevrouw Fonck. Het strekt tot de invoeging van een artikel 39/1.

Mevrouw Fonck (cdH) stelt vast dat de minimumleeftijd voor de opbouw van aanvullende pensioenen volgens de wet van 28 april 2003 betreffende de aanvullende pensioenen 25 jaar is. Deze minimumleeftijd, die geïnspireerd is door Europese Richtlijn 2014/50, wordt beter gebracht op 21 jaar.

De minister stelt dat er geen minimumleeftijd is voor aansluiting bij een aanvullend pensioenplan. De sociale partners hebben zich daar ook niet over uitgesproken.

Art. 40 tot 42

Over deze artikelen worden geen opmerkingen gemaakt.

IV. — **STEMMINGEN**

Artikel 1

Artikel 1 wordt eenparig aangenomen.

Art. 2

De amendement nrs. 6 en 7 worden achtereenvolgens verworpen met 11 tegen 3 stemmen.

Artikel 2 wordt aangenomen met 13 stemmen en 1 onthouding.

Art. 3

Artikel 3 wordt aangenomen met 13 stemmen en 1 onthouding.

Art. 4 tot 6

De artikelen 4 tot 6 worden achtereenvolgens eenparig aangenomen.

Art. 7 tot 17

De artikelen 7 tot 17 worden achtereenvolgens aangenomen met 13 stemmen en 1 onthouding.

Art. 39/1 (*nouveau*)

Mme Fonck présente un amendement (n° 1 – DOC 54 1510/002) tendant à insérer un article 39/1.

Mme Fonck (cdH) constate que l'âge minimum pour la constitution des pensions complémentaires est fixé, selon la loi du 28 avril 2003 relative aux pensions complémentaires, à 25 ans. Il est préférable de ramener cet âge minimum, qui s'inspire de la directive européenne 2014/50, à 21 ans.

Le ministre précise qu'aucun âge minimum n'est prévu pour l'affiliation à un plan de pension complémentaire. Les partenaires sociaux ne se sont pas non plus prononcés à ce sujet.

Art. 40 à 42

Ces articles ne donnent lieu à aucune observation.

IV. — **VOTES**Article 1er

L'article 1er est adopté à l'unanimité.

Art. 2

Les amendements n°s 6 et 7 sont successivement rejetés par 11 voix contre 3.

L'article 2 est adopté par 13 voix et une abstention.

Art. 3

L'article 3 est adopté par 13 voix et une abstention.

Art. 4 à 6

Les articles 4 à 6 sont successivement adoptés à l'unanimité.

Art. 7 à 17

Les articles 7 à 17 sont successivement adoptés par 13 voix et une abstention.

Art. 18

Amendement nr. 2 wordt verworpen met 11 tegen 2 stemmen en 1 onthouding.

Artikel 18 wordt aangenomen met 11 tegen 2 stemmen en 1 onthouding.

Art. 19

Amendement nr. 4 wordt verworpen met 11 tegen 2 stemmen en 1 onthouding.

Artikel 19 wordt aangenomen met 11 tegen 2 stemmen en 1 onthouding.

Art. 20 tot 24

De artikelen 20 tot 24 worden achtereenvolgens eenparig aangenomen.

Art. 25

Amendement nr. 3 wordt ingetrokken.

Artikel 25 wordt aangenomen met 12 stemmen en 2 onthoudingen.

Art. 26 en 27

De artikelen 26 en 27 worden achtereenvolgens eenparig aangenomen.

Art. 28

Amendement nr. 5 wordt ingetrokken.

Artikel 28 wordt aangenomen met 12 stemmen en 2 onthoudingen.

Art. 29 tot 31

De artikelen 29 tot 31 worden achtereenvolgens eenparig aangenomen.

Art. 32 tot 39

De artikelen 32 tot 39 worden achtereenvolgens aangenomen met 13 stemmen en 1 onthouding.

Art. 18

L'amendement n° 2 est rejeté par 11 voix contre 2 et une abstention.

L'article 18 est adopté par 11 voix contre 2 et une abstention.

Art. 19

L'amendement n° 4 est rejeté par 11 voix contre 2 et une abstention.

L'article 19 est adopté par 11 voix contre 2 et une abstention.

Art. 20 à 24

Les articles 20 à 24 sont successivement adoptés à l'unanimité.

Art. 25

L'amendement n° 3 est retiré.

L'article 25 est adopté par 12 voix et 2 abstentions.

Art. 26 et 27

Les articles 26 et 27 sont successivement adoptés à l'unanimité.

Art. 28

L'amendement n° 5 est retiré.

L'article 28 est adopté par 12 voix et 2 abstentions.

Art. 29 à 31

Les articles 29 à 31 sont successivement adoptés à l'unanimité.

Art. 32 à 39

Les articles 32 à 39 sont successivement adoptés par 13 voix et une abstention.

Art. 39/1 (*nieuw*)

Amendement nr. 1 wordt verworpen met 11 tegen 2 stemmen en 1 onthouding. Bijgevolg wordt geen artikel 39/1 ingevoegd.

Art. 40 tot 42

De artikelen 40 tot 42 worden achtereenvolgens eenparig aangenomen.

*
* *

Het geheel van het wetsontwerp, met inbegrip van een aantal wetgevingstechnische en taalkundige verbeteringen, wordt aangenomen met 11 stemmen en 3 onthoudingen.

De rapporteur,

Karin TEMMERMAN

De voorzitter,

Vincent
VAN QUICKENBORNE

Bepalingen die uitvoeringsmaatregelen vergen (art. 78, 2, van het Reglement van de Kamer):

— met toepassing van artikel 105 van de Grondwet: art. 17, 1°, 18, 1° en 19, 1°;

— met toepassing van artikel 108 van de Grondwet: *nihil*.

Art. 39/1 (*nouveau*)

L'amendement n° 1 est rejeté par 11 voix contre 2 et une abstention. Il n'est par conséquent pas inséré d'article 39/1.

Art. 40 à 42

Les articles 40 à 42 sont successivement adoptés à l'unanimité.

*
* *

L'ensemble du projet de loi, y compris une série de corrections d'ordre légistique et linguistique, est adopté par 11 voix et 3 abstentions.

La rapporteuse,

Karin TEMMERMAN

Le président,

Vincent
VAN QUICKENBORNE

Dispositions qui nécessitent des mesures d'exécution (article 78, 2, du Règlement de la Chambre):

— En application de l'article 105 de la Constitution: art. 17, 1°, 18, 1° et 19, 1°;

— En application de l'article 108 de la Constitution: *nihil*.